



Research Paper

# An Explanation of Methods for Supplying Sustainable Municipal Finances with an Emphasis on Creative City: A Case Study on Yasouj Municipality

Hossein Hosseinihah<sup>\*1</sup> , Soleiman Mohamadidoost<sup>2</sup>, Ali Sadeqi<sup>3</sup>

<sup>1</sup> PhD in Geography and Urban Planning, University of Isfahan, Iran

<sup>2</sup> PhD in Geography and Planning, University of Shahid Baheshti, Iran

<sup>3</sup> Assistant Professor of Humanities and Social Sciences, University of Farhangian, Tehran, Iran



10.22080/USFS.2021.21291.2137

**Received:**

April 13, 2021

**Accepted:**

Aquest 11, 2021

**Available online:**

December 29, 2021

**Keywords:**

Future Research,  
Branding, Scenario Based  
Planning, Tabriz  
Metropolis

## Abstract

The results of the analysis of the revenue structure of Yasuj Municipality in terms of financial resources and stable and unstable income between 2015-2017 show that the sources of unstable income received by Yasuj Municipality have increased compared to the unstable financial sources and income. Therefore, in 2018 and 2019, unstable financial resources and income received by Yasuj Municipality increased and reached 48.45% and 51.58%, respectively. It can be said that during the years 2017-2019, unsustainable revenues were the main source of supplying Yasuj Municipality finances (equivalent to 41%). Therefore, the main part of revenue generation of Yasuj Municipality was from unstable financial resources and based on construction violations and illegal constructions such as urban construction crimes and compensations, the fine of Article 100 of Municipal Commission, the revenue from the change of uses and also the fine of the roadblock. Also, the results of the research showed that the roadmap and one of the most important strategies for managing the financial costs of Yasuj Municipality is to develop a comprehensive plan and financial vision of Yasuj Municipality.

**\*Corresponding Author:** Hossein Hosseinihah

**Address:** PhD in Geography and Urban Planning,  
University of Isfahan, Iran

**Email:** [hosseinhosseinekhah@yahoo.com](mailto:hosseinhosseinekhah@yahoo.com)

## Extended Abstract

### 1. Introduction

Yasuj Municipality, due to the lack of a comprehensive approach to revenue sources in the form of the country's macroeconomic system, cross-sectional changes and interventions, non-implementation self-sufficiency policies, has put the municipality's revenue sector in a state of instability. As the main part of municipal revenue sources relies on the building and construction sector, the slightest change in the land and building sector causes the municipality's revenue sources face severe fluctuations. Therefore, most of the revenues of Yasuj Municipality do not comply with the concepts of sustainability and desirability and are obtained mostly from unsustainable sources, so that in the structure and revenue system of Yasuj Municipality, sustainable sources such as renovation tolls, land and real estate taxes and revenues from the sale of services are relatively neglected while unsustainable revenues such as tolls, density sale, construction violation tolls and the fine of Article 100 of Municipal Commission are emphasized. Therefore, at present, the financing method of Yasuj Municipality does not follow the desired pattern. Undoubtedly, the continuation of this situation will lead to adverse effects and social, cultural and infrastructural costs for the urban management of Yasuj Municipality. Therefore, the present study tries to first examine the methods of financing in Yasuj Municipality and then creatively explain new sources of income for Yasuj Municipality. Finally, innovative and creative strategies have been presented to provide sustainable financial resources in the spatial structure and network system of Yasuj Municipality.

### 2. Research Methodology

The present research uses a combination of library method, field method and structural analysis. The statistical sample of the research includes data related to municipal revenue sources during the years 2009-2018 and also 30 experts in the field of urban economy and urban management. To collect the data, a combination of different methods, including the Delphi method (panel of experts) and brainstorming (mental motivation), as well as documentary-library and field-survey methods have been used. To analyze the data in the present study quasi-mathematical (cyber models and cross-efficiency analysis) and qualitative methods (comparative) have been used.

### 3. Research Findings

The results of the analysis of the revenue structure of Yasuj Municipality in terms of financial resources and stable and unstable income between the years 2015-2017 show that the sources of unstable income received by the Municipality of Yasuj have increased compared to financial sources and unstable income. Therefore, in 2018 and 2019, unstable financial resources and income received by Yasuj Municipality increased and reached 48.45% and 51.58%, respectively. It can be said that during the years 2017-2019, unsustainable revenues were the main source of supplying Yasuj Municipality finances (equivalent to 41%). Therefore, the main part of revenue generation of Yasuj Municipality was from unstable financial resources and based on construction violations and illegal constructions such as urban construction crimes and compensations, the fine of Article 100 of Municipal Commission, the revenue from the change of uses and also the fine of the roadblock.

#### 4. Conclusion

Analysis of the revenue structure of Yasuj Municipality in terms of financial resources and stable and unstable income between the years 2015-2018 shows that the sources of unstable income received by the Municipality of Yasuj have increased compared to financial resources and unstable income, so that this increase in the unstable financial resources and income received by Yasuj Municipality during the years 2016, 2017, 2018 and 2019 were equal to 31.11%, 51.89%, 47.47%, 48.45% and 51.58%, respectively. Also, the results of the comprehensive vision of the research showed that the roadmap and one of the most important strategies for managing the financial costs of Yasuj Municipality is to develop a comprehensive plan and financial vision of Yasuj Municipality.

#### Funding

This article is extracted from a research project entitled "An Explanation of Methods for Supplying Sustainable Municipal Finances with an Emphasis on Creative City: A Case Study on Yasouj Municipality" which has received financial support from the General Directorate of Roads and Urban Development of Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad Provinces.

#### Authors' Contribution

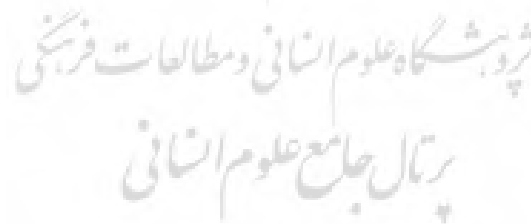
Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

#### Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

#### Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.





علمی پژوهشی

# تبیین روش‌های تأمین منابع مالی پایدار شهرداری‌ها با تأکید بر شهر خلاق (پژوهش موردی: شهرداری یاسوج)

حسین حسینی‌خواه<sup>۱\*</sup> ID، سلیمان محمدی‌دوست<sup>۲</sup>، علی صادقی<sup>۳</sup>

<sup>۱</sup> دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.  
<sup>۲</sup> استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج، یاسوج، ایران.  
<sup>۳</sup> استادیار گروه علوم انسانی و اجتماعی دانشگاه فرهنگیان تهران، ایران.

doi 10.22080/USFS.2021.21291.2137

## چکیده

ناپایداری منابع درآمدی شهرداری‌ها در ایران از جمله چالش‌های مدیریت شهری است. هدف پژوهش حاضر، تحلیل ساختار درآمدی شهرداری شهر یاسوج از نظر منابع مالی پایدار و ناپایدار، همچنین ارائه راهبردها و استراتژی‌های مناسب جهت تأمین منابع درآمدی پایدار برای شهرداری است. پژوهش حاضر، کاربردی و روش پژوهش، شبه ریاضی است. نمونه آماری پژوهش، منابع درآمدی شهرداری شهر یاسوج بین سال‌های ۹۸-۱۳۹۴ است. تعداد ۱۹ نفر از کارشناسان و خبرگان متخصص جهت شناسایی منابع درآمد جدید شهرداری شهر یاسوج به صورت هدفمند انتخاب شدند. نمونه‌برداری به صورت طبقاتی و نمونه‌برداری هدفمند است. روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز در پژوهش حاضر مبتنی بر دو بخش کیفی (تحلیل‌های تطبیقی و مقایسه‌ای) و کمی- کیفی (مدل اثرات متقاطع و مدل سایب) است. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد در بین سال‌های ۹۸-۱۳۹۴، منابع مالی ناپایدار وصول‌شده توسط شهرداری نسبت به منابع مالی و درآمدی پایدار در حال افزایش بوده است. لذا در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، منابع مالی ناپایدار وصول‌شده توسط شهرداری نسبت به سال‌های قبل، افزایش و به ترتیب به ۴۸/۴۵ و ۵۱/۵۸ درصد رسیده است. در واقع می‌توان گفت که در طول سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۹۵، محور اصلی شهرداری جهت تأمین منابع مالی خود مبتنی بر درآمدهای ناپایدار (معادل ۴۱ درصد) بوده است. لذا بخش اساسی درآمدزایی شهرداری از منابع مالی ناپایدار و براساس تخلفات ساختمانی و ساخت‌وسازهای غیرقانونی از جمله (جرانم و تخلفات ساختمانی، فروش تراکم، جریمه کمیسیون ماده صد شهرداری، درآمد حاصل از تغییر کاربری‌ها و جریمه سد معبر) بوده است. نتایج چشم‌انداز جامع حاصل از پژوهش نشان داد که مهم‌ترین الگوریتم‌های خلاق استخراج‌شده جهت درآمدزایی پایدار شهرداری شهر یاسوج شامل مدیریت جامع دکل‌ها و آنتن‌ها، مشارکت و سرمایه‌گذاری شهرداری از

تاریخ دریافت:

۲۴ فروردین ۱۴۰۰

تاریخ پذیرش:

۲۰ مرداد ۱۴۰۰

تاریخ انتشار:

۸ دی ۱۴۰۰

کلیدواژه‌ها:

اقتصاد شهری، شهر خلاق، منابع درآمدی پایدار، منابع

\* نویسنده مسئول: حسین حسینی‌خواه

آدرس: دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

ایمیل: hosseinhosseinekhah@yahoo.com

درآمدی ناپایدار، شهرداری  
ياسوج

شرکت‌های دانش‌بنیان و همچنین استارت‌آپ‌ها، .... مبتنی بر راهبرد BOT مانند احداث پارکینگ طبقاتی، مجمع تجاری و ... خواهد بود.

## ۱ مقدمه

درآمدهای پایدار، محدوده‌ی کم‌وسعت شهر یاسوج، درگیر ناهماهنگی، تغییر کاربری‌ها و سوءاستفاده‌های مختلف از فضای شهر قرار گرفته و مهم‌تر اینکه کیفیت زیستی و ساختاری فضای شهری به شدت تنزل یافته است.

یکی از مسائل مهم شهرداری‌ها در سراسر جهان، کسب درآمد پایدار جهت تأمین هزینه‌ی خدمات شهری است و اتکای بیش‌ازحد بسیاری از شهرداری‌ها به درآمدهای ناپایدار، شهرداری‌ها را با مشکلات مالی زیادی مواجه ساخته است (جعفری<sup>۱</sup> و همکاران، ۲۰۱۴: ۷). در این میان، یکی از رویکردهای نوین شهری که به بررسی و تحلیل معضلات و مشکلات شهری می‌پردازد و تلاش می‌کند با رویکردی خلاقانه و نوآور، بسیاری از معضلات و مشکلات شهرداری‌ها را حل کند، رویکرد شهر خلاق است (UNESCO, 2007: 19). در واقع، نظریه‌پردازان شهر خلاق، خلاقیت و نوآوری را به‌عنوان عاملی راهبردی در روند افزایش منابع درآمدی پایدار شهرداری‌ها شناخته‌اند (Ortega, 2011: 3). از نظر ریچارد فلوریدا، توسعه‌ی واقعی يك شهر زمانی تحقق خواهد یافت که شهرداری‌ها با خلاقیت خاص مزیت‌های شهرها را به‌خوبی بشناسند و با خلق ایده‌های ماندگار و پایدار به دنبال درآمدزایی باشند. در واقع، کسب درآمدهای پایدار در ایده‌ی شهر خلاق، نیازمند طرح‌های خلاق و کارآفرین در پروژه‌های شهرداری است (Zachary, 2000: 8-20). امروزه، تحقق درآمدهای پایدار شهرداری نیازمند خلاقیت است که این امر با تنوع بخشیدن به درآمدهای شهری میسر می‌شود (UNESCO, 2007: 7).

امروزه، شهرداری شهر یاسوج به دلیل فقدان نگرش جامع به منابع درآمدی در قالب نظام کلان اقتصادی کشور، تغییرات و مداخلات مقطعی، عدم اجرایی‌کردن سیاست‌های خوداتکایی و خودکفایی، بخش درآمدی شهرداری را در وضعیت ناپایداری قرار داده است. به طوری که، بخش عمده‌ی منابع درآمدی شهرداری‌ها به بخش ساختمان و ساخت‌وساز متکی است، به همین جهت، کوچک‌ترین تغییر در بخش زمین و ساختمان، منابع درآمدی شهرداری را با نوسانات شدیدی مواجه می‌سازد. لذا بخش عمده‌ای از درآمدهای شهرداری یاسوج با مفاهیم پایداری و مطلوب بودن هم‌خوانی ندارد و بیشتر از منابع ناپایدار کسب می‌شود؛ به طوری که، در ساختار و سیستم درآمدی شهرداری یاسوج منابع پایداری نظیر عوارض نوسازی، مالیات بر زمین و مستغلات و درآمدهای حاصل از فروش خدمات به‌صورت نسبی مغفول مانده‌اند و تمرکز بسیار زیادی بر درآمدهای ناپایدار نظیر عوارض، فروش تراکم، عوارض تخلفات ساختمانی و جرائم ماده ۱۰۰ شده است. لذا در حال حاضر شیوه‌ی تأمین منابع مالی شهرداری یاسوج، از الگوی مطلوب پیروی نمی‌کند و با نگاهی سطحی به کالبد شهر یاسوج متوجه معضلات و مشکلاتی از جمله (ناهنجاری‌های بصری و زیست‌محیطی، ترافیک، ناپایداری و نایمندی بنا، نارسایی در عرضه‌ی خدمات شهری، ایجاد حاشیه‌نشینی، عدم رعایت استانداردهای شهرسازی و عدم رعایت اصول برنامه‌ریزی شهری) خواهیم شد. این در حالی است که اگر زمینه‌های درآمدی پایدار در شهر یاسوج فراهم باشد، دیگر نیازی به فروش تراکم و بروز تخلفات گوناگون نخواهد بود؛ چراکه در نبود

1. Jafari



پژوهش حاکی از آن است که شهرداری‌های واقع در شرق آلمان سهمیه‌ای کم از ۱۰٪ از این نوع مالیات را دریافت می‌کنند. از طرف دیگر، معمولاً به شهرداری‌های آلمان غربی (به جز برخی از شهرداری‌های روستایی) سهمیه‌ی نسبتاً بالایی (از ۱۵٪ بیشتر) از مالیات بر درآمد اختصاص یافته است. مظفری<sup>۴</sup> و همکاران (۲۰۱۶)، در پژوهشی با عنوان «ارائه‌ی الگوی پایدارسازی نظام درآمدی و تأمین منابع مالی شهرداری تهران»، سیستم تأمین منابع درآمدی شهرداری تهران را مورد بررسی قرار داده‌اند و به این نتیجه رسیده‌اند که دو محور با عنوان «کنترل»، کاهش و حذف تدریجی منابع درآمدی ناپایدار و ناسالم» و «مدیریت، بهبود و افزایش نقش منابع درآمدی پایدار» موجب پایدارسازی نظام درآمدی در دو بازه‌ی میان‌مدت و بلندمدت خواهد شد. همچنین، در پایان نیز بر ارائه‌ی روش‌های جدید جهت ورود شهرداری‌ها به بازارهای مالی و پولی تأکید کرده‌اند. شوندی<sup>۵</sup> (۲۰۱۷)، در پژوهشی تحت عنوان «تدوین مدل مکان‌یابی صنایع خلاق با رویکرد ایجاد درآمد پایدار شهرداری» به این نتیجه رسیده است که وزن تراکم صنعتی بر روی مکان‌یابی صنایع خلاق با رویکرد ایجاد درآمد پایدار شهرداری تأثیر مثبت و معناداری دارد. علاوه بر این، دسترسی به نیروی کار بر روی مکان‌یابی صنایع خلاق با رویکرد ایجاد درآمد پایدار شهرداری تأثیر مثبت و معناداری دارد و اندازه‌ی بازار محلی نیز بر روی مکان‌یابی صنایع خلاق با رویکرد ایجاد درآمد پایدار شهرداری تأثیر مثبت و معناداری ایجاد می‌کند. مسگری<sup>۶</sup> و همکاران (۲۰۱۸)، در پژوهشی با عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر درآمد شهرداری‌ها و ارائه‌ی راهبردهای مناسب به‌منظور ایجاد درآمد پایدار» به این نتیجه رسیده‌اند که منابع درآمدی عوارض گاز، تلفن، برق و آب‌بهای مشترکین؛ مالیات بر ارزش افزوده؛ عوارض بر تولید یا فروش محصولات تولیدی؛ سهم شهرداری از عوارض وصولی متمرکز؛

از این‌رو، پژوهش حاضر تلاش می‌کند ساختار درآمدی شهرداری شهر یاسوج را براساس منابع مالی پایدار و ناپایدار مورد کندوکاو و بررسی قرار دهد، سپس با رویکردی خلاقانه به تبیین منابع جدید درآمد در شهرداری یاسوج بپردازد و در نهایت با ارائه‌ی راهبردها و استراتژی‌ها نوآور و خلاق، زمینه برای تأمین منابع مالی پایدار در ساختار فضایی و سیستم شبکه‌ای شهرداری یاسوج فراهم شود.

در این میان، مطالعاتی در زمینه‌ی موضوع مورد پژوهش در سطح ایران و جهان انجام گرفته که به‌طور خلاصه به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود.

چتان<sup>۱</sup> و همکاران (۲۰۱۱)، در پژوهشی تحت عنوان «روش‌های تأمین مالی خلاق زیرساخت‌های شهری در هند براساس مشارکت عمومی و خصوصی»، به بررسی روش‌های تأمین مالی خلاق در شهرداری‌های هند پرداخته‌اند و به این نتیجه رسیده‌اند که مالیات به‌عنوان ابزار اساسی در شکل‌دهی به بازار تأمین مالی شهرداری‌های هند نقش مهمی ایفا می‌کند. ونکاتاچالام<sup>۲</sup> (۲۰۰۵)، در پژوهش «رویکردهای نوآورانه به زیرساخت‌های شهرداری»، نقش سازمان‌های شهری محلی را در تأمین مالی پروژه‌های شهری هند از طریق روش‌های خلاقانه را بسیار مؤثر می‌داند. این روش‌ها عبارت‌اند از: انواع مالیات‌ها و عوارض محلی، مالیات‌های سبز، وام‌های بلاعوض بانک‌های بین‌المللی، جلب مشارکت بخش خصوصی و دولتی به‌طور هم‌زمان برای سرمایه‌گذاری. آلفرد<sup>۳</sup> و همکاران (۲۰۱۷)، در پژوهشی با عنوان «اثرات سیستم پرداخت مالیات بر درآمد به شهرداری‌های آلمان»، به بررسی نحوه‌ی پرداخت مالیات بر درآمد از طریق زمین در شهرداری‌های آلمان پرداخته‌اند. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که یکی از راه‌های تأمین درآمد شهرداری‌ها در آلمان، مالیات بر درآمد زمین می‌باشد که بین ۱۰ تا ۱۵ است. همچنین، نتایج

4. Mozaffari  
5. Moayed Far  
6. Mesgari

1. Chetan  
2. Venkatachalam  
3. Alfred



می‌توان راهبردی برای احیای شهری و الگوی جایگزین برای نگاه صرف به شهر دانست.

## ۲٫۲ منابع درآمدی پایدار<sup>۴</sup>

درآمد پایدار به درآمدهای گفته می‌شود که مداوم، سالم و مطلوب باشند. مداوم بودن به این معنا که نوسانات اقتصادی و اجتماعی، تأثیری در دریافت و میزان آن نداشته باشد. سالم بودن از این جهت که سلامت شهری را تضمین کند و آثار زیست‌محیطی منفی نداشته باشد. مطلوب بودن به این معنا که آثار اجتماعی مثبت داشته باشد، عدالت اقتصادی و اجتماعی را رعایت کند، سهل‌الوصول باشد و توسعه پایدار شهری را تضمین کند (صمیمی<sup>۵</sup> و همکاران، ۲۰۱۱: ۸). تأمین مالی پایدار زمانی اتفاق می‌افتد که توانایی دولت برای مدیریت منابع مالی به‌اندازه‌ای باشد که با وقوع تغییر برنامه‌ریزی‌نشده‌ای در مالیات‌ها بتواند تعهدات حال و آینده‌اش را برای ارائه خدمات برآورده کند (صداقت<sup>۶</sup>، ۲۰۰۹: ۸). درآمد پایدار عبارت است از: حداکثر درآمد قابل‌دسترس در یک دوره‌ی زمانی، با تضمین ایجاد همان سطح درآمد در دوره‌ی آینده در شرایطی که نظام اقتصادی با محدودیت‌های منابع، نیروی کار، سرمایه‌های تولیدی و سرمایه‌های طبیعی مواجه است. بر همین اساس، دستیابی به الگوی پایدار منابع مالی برای تأمین هزینه‌های جاری و عمرانی شهر، از مهم‌ترین عوامل پایداری شهری است که امکان سرمایه‌گذاری در نظام زیرساخت‌ها، ارائه‌ی الگوی پایداری نظام درآمدی و تأمین منابع مالی شهرداری‌ها و توسعه‌ی شهر را فراهم می‌کند. تجارب کشورهای مختلف نشان می‌دهد، مهم‌ترین منابع مالی پایدار شهرداری‌ها را مالیات و عوارض و بعد از آن کمک‌های دولتی در قالب بودجه‌های جاری حکومت‌های محلی و تأسیسات و تجهیزات محلی و نهایتاً استقرار تشکیل می‌دهد.

عوارض گذرنامه؛ عوارض جرائم رانندگی؛ عوارض ثبت‌نام آزمایش رانندگی؛ عوارض بر قراردادهای نسبت به منابع درآمدی دیگر پایدارتر هستند. خلیلی‌منش<sup>۱</sup> (۲۰۱۸)، در پژوهشی تحت عنوان «ارائه‌ی راهبردهای درآمدزایی از رویدادهای شهری با استفاده از رویکرد توسعه‌ی صنایع خلاق» به شناسایی راهبردهای خلاق جهت توسعه‌ی منابع درآمد پایدار شهر ایزه پرداخته است. براساس نتایج پژوهش، رویداد موسیقی با وزن نسبی ۰/۲۵۳ بااهمیت‌ترین رویداد شناخته شده و پس از آن رویدادهای اقوام، صنایع غذایی، ورزشی، صنایع دستی، آیین‌ها و هنرهای مردمی به‌ترتیب در اولویت‌های بعدی قرار گرفتند.

## ۲ مبانی نظری

### ۲٫۱ شهر خلاق<sup>۲</sup>

شهرهای خلاق، شهرهایی هستند که قادراند راه‌حل‌های جدیدی برای مشکلات رو به فزون شهرها ارائه بدهند (Coletta, 2008: 2). براساس استانداردهای یونسکو شهر خلاق، شهری است که از نوآوری و توانمندی‌های شهروندان در توسعه‌ی پایدار شهری استفاده می‌کند (Tajudeen, 2008: 10). شهر خلاق فضایی است که در آن فعالیت نو رخ می‌دهد. شهر خلاق در قرن ۲۱ به معنای شهروندان خلاق است (حسینی‌خواه، ۲۰۱۶: ۶). شهر خلاق نه تنها فضایی است که در آن خلاقیت رشد می‌کند؛ بلکه کل سازمان‌دهی و مدیریت آن به‌طور خلاقانه طرح‌ریزی می‌شود. شهری که بتواند به‌شکل خلاقانه استعداد همکاری جمعی را در راستای ارائه‌ی خدمات بیشتر به کار گیرد، موفق‌ترین شهر در این قرن خواهد بود (حسینی‌خواه<sup>۳</sup> و همکاران، ۲۰۱۶: ۶). درواقع، مفهوم شهر خلاق را

4. Sustainable Income Sources  
5. Samimi  
6. Sedaghat

1. Khalili Manesh  
2. Creative City  
3. Hosseini Khan







پایداری در شهرهای خلاق می‌شود (علی‌پور و همکاران، ۲۰۲۰: ۱). در واقع، در شهرهای خلاق، بیان و اظهار یک چشم‌انداز قوی خلاقانه باعث رشد استعدادها می‌شود، در نتیجه پشتیبانی از خلاقیت را به صورت گسترده‌ای در شهر هدایت کرده و نظم می‌بخشد. لذا با استفاده از رویکرد خلاقیت‌محور در ارتباط با منابع درآمدی شهرداری‌ها، در ابتدا باید پتانسیل و استعداد هر منطقه‌ی شهری و یا هر نوع کد درآمدی مطلوب را شناسایی و سپس با استفاده از راهبردهای خلاق و نوآور، میزان درآمدزایی آن کد درآمدی سنجش و در نهایت بعد از مقرون به صرفه بودن جهت پیاده‌سازی آن اقدام کرد. از این رو؛ استفاده از خلاقیت در تأمین منابع درآمدی شهرداری‌ها باعث تحقق شاخص‌های شهر پایدار از جمله (استمرار کسب درآمد، استقلال نسبی شهرداری‌ها از شرایط بازار و دولت، رعایت اصول شهرسازی، رعایت اهداف برنامه‌ریزی شهری، کاهش نابرابری‌های اجتماعی، بهبود عدالت فضایی - مکانی، حفظ محیط زیست شهری و ...) خواهد شد. لذا با طرح راه‌حل‌های خلاق و بدیع درآمدی، زمینه برای دسترسی شهرداری‌ها به منابع درآمدی مطلوب و پایدار فراهم می‌شود، در نتیجه شهرداری‌ها نقش فعال‌تری در محیط شهری ایفا کرده، در نهایت پاسخگویی مناسبی به نیازهای شهروندان و به تبع آن توسعه‌ی شهری خواهند داشت.

### ۳ روش تحقیق

نوع تحقیق در این پژوهش ترکیبی از روش‌های کتابخانه‌ای، روش میدانی و تحلیل ساختاری است. نمونه‌ی آماری پژوهش، داده‌ها و اطلاعات مربوط به منابع درآمدی شهرداری بین سال‌های ۹۸-۱۳۹۴ و همچنین متشکل از ۱۹ خبره و کارشناس در حوزه اقتصاد شهری و مدیریت شهری خواهد بود. گردآوری داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز در این پژوهش، ترکیبی از روش‌های مختلف از جمله روش دلفی (پنل خبرگان) و طوفان فکری (انگیزش ذهنی)؛ روش اسنادی - کتابخانه‌ای و روش میدانی - پیمایشی است. روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات

مسأله‌ی خلاقیت در برنامه‌ریزی شهری را افزایش داده است (حسینی و همکاران، ۲۰۱۷: ۱). در واقع، درآمدزایی سنتی شهرداری‌ها در این برهه از زمان، دیگر جواب‌گوی نیاز شهری نیست و باید دنبال فکر جدیدی برای این راه بود و به منابعی تکیه زد که زودگذر، مقطعی و ناپایدار نباشد (اوریا و همکاران، ۲۰۲۱: ۲). لذا شهرها برای توفیق در فضای پایدار درآمدی نیاز به خلاقیت دارند، مانند خلاقیت در ارائه‌ی خدمات، خلاقیت در تولید کالاها و خلاقیت در منابع درآمدی و ... (معروفی و همکاران، ۲۰۱۴: ۱). استفاده از تفکر خلاق در اقتصاد شهری می‌تواند موتور محرکه‌ی توسعه و عمران شهرها شود و شهرها با ایده‌هایی ساده و خلاقانه می‌توانند چه در کاهش هزینه و چه در جذب سرمایه پایدار به الگوهایی موفق در دنیا تبدیل شوند (Landry, 2008: 8).

همچنین، ایده‌ی شهر خلاق برای مدیران و برنامه‌ریزان شهری باعث گسترش افق دید و تحلیل راه‌کار در مواجهه با مسائل اقتصادی و مدیریتی شهر می‌شود و به تنوع علایق و عقاید در پهنه‌ی شهر احترام می‌گذارد و زمینه‌ی مشارکت شهروندان را در تصمیم‌گیری‌های شهری فراهم می‌کند و در نهایت باعث تحقق الگوی پایدار شهری خواهد شد. به نوعی ترکیب دانش مدیریت شهری با تفکر خلاق، پایداری توسعه‌ی شهری را در پی خواهد داشت (معروفی و همکاران، ۲۰۱۴: ۱). لذا شهرداری‌ها باید کارگروه‌هایی برای شناسایی وضعیت درآمد شهری تشکیل دهند و ورودی‌های اقتصادی جدیدی برای درآمد پایدار پیدا کنند. شهرداری باید به این سمت حرکت کند که با به‌کارگیری عقلانیت و خلاقیت، تمام بار هزینه‌های شهر را بر دوش مردم و فروش تراکم نیندازد و با طرح راه‌حل‌های خلاق و بدیع، همه‌ی هزینه‌های اجرایی شهر را از عوارض دریافتی و مستقیماً از سوی مردم تأمین نکند (لیتکوهی و همکاران، ۲۰۲۰: ۴). خلاقیت شهری اغلب به ایجاد فرصت درآمدی می‌انجامد و کارآفرینان شهری، کسب‌وکارهای خلاق را شروع می‌کنند و آن را رشد می‌دهند. لذا تجاری‌سازی ایده‌های نوآورانه و خلاق در شهرها سبب اشتغال‌زایی، ایجاد تولید و ثروت و



از ۵ معیار (میزان مطلوبیت، میزان تداوم‌پذیری، میزان انعطاف‌پذیری، میزان مشارکت‌پذیری و میزان محله‌محوری) استفاده شده است. لذا بر اساس طرح «جامع درآمدهای پایدار و سایر منابع مالی شهرداری تهران»، همچنین براساس پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه‌ی تأمین منابع مالی شهرداری‌ها، درآمدهای پایدار، آن دسته از درآمدهای هستند که از خصایص زیر برخوردارند (جدول ۱).

مورد نیاز در پژوهش حاضر، مبتنی بر دو بخش شبه ریاضی؛ مدل‌های سایب براساس نرم‌افزار (Scenario Wizard) و مدل تحلیل اثرات متقاطع براساس نرم‌افزار (MICMAC) و روش کیفی خواهد بود.

در بخش اول پژوهش، جهت بررسی و تحلیل میزان پایداری کدهای درآمدی شهرداری شهر یاسوج

جدول ۱ معیارهای ارزیابی منابع مالی و درآمدی شهرداری شهر یاسوج براساس تحلیل پایداری و ناپایداری

ردیف	معیار	ویژگی‌های معیار
۱	تداوم‌پذیری	یعنی اقلام درآمدی در طول زمان مستمر بوده و تحت تأثیر شوک بازار قرار نگیرد.
۲	مطلوبیت	یعنی درآمدها به‌گونه‌ای باشند که دستیابی به آن‌ها شرایط کیفی شهر را به‌عنوان یک پدیده‌ی زنده و پویا تهدید نکند، به عبارتی کسب درآمد موجب ارتقای رویکرد عدالت‌محوری شده و به ساختارهای زیست‌محیطی، کالبدی، اجتماعی و اقتصادی شهر آسیب نزند.
۳	انعطاف‌پذیری	پایه‌ی درآمدی در طی زمان بزرگ شده و همپا با گسترش مخارج افزایش یابد.
۴	مشارکت‌پذیری	مشارکت شهروندان، نهادهای ملی و بین‌المللی در تأمین مالی شهرداری بیشتر شود تا به تدریج شهرداری‌ها تبدیل به سازمان‌هایی جامعه‌محور و مردم‌نهاد گردند.
۵	محله‌محوری	هر کد درآمدی به تدریج منجر به کاهش حوزه‌ها و فضاها‌ی مدیریتی، افزایش نقش شوراهای محله، انجمن‌های محله‌ای و شهردار در درآمدزایی شود.

در مرحله‌ی قبل شناسایی شده بودند، در اختیار خبرگان، متخصصان و مدیران اجرایی استان قرار گرفت. از این‌رو، در مرحله‌ی دوم با پالایش ۱۵۰ شاخص شناسایی‌شده در مرحله‌ی اول، ۶۱ شاخص نهایی جهت شناسایی منابع درآمدی پایدار شهرداری شهر یاسوج شناسایی و طبقه‌بندی گردید. پس از انتخاب ۶۱ شاخص (پیشران/ عامل تغییر)، حال نوبت به شناسایی پیشران‌های کلیدی براساس نظرات خبرگان و کارشناسان از طریق مدل تحلیل اثرات متقاطع در نرم‌افزار میک مک خواهد رسید. لذا جهت نظردهی خبرگان و کارشناسان انتخاب‌شده، در ابتدا لیست شاخص‌ها به‌صورت یک ماتریس قطری  $n$  در  $n$  به تعداد متغیرها تهیه و در اختیار خبرگان و کارشناسان قرار گرفت و از آن‌ها خواسته شد که دو به دو هر یک از شاخص‌ها را

در ابتدا، هر یک از کدهای درآمدی شهرداری شهر یاسوج در اختیار خبرگان و کارشناسان قرار گرفت و سپس میزان انطباق هر یک از کدهای درآمدی براساس معیارهای پایداری کدهای درآمدی (جدول ۱) به‌وسیله‌ی کارشناسان بررسی و درنهایت براساس وزن‌های طیف لیکرت (وزن ۱ دارای کمترین میزان پایداری و وزن ۵ دارای بیشترین میزان پایداری) وزن دهی و نهایتاً میزان پایداری هر کد درآمدی مشخص شد. در بخش دوم، از طریق مطالعه‌ی لایحه‌ی «درآمد پایدار و هزینه‌ی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها»، همچنین از طریق مصاحبه با کارشناسان، خبرگان و مدیران اجرایی، ۱۵۰ راه‌کار و ایده‌ی خلاق و محتمل جهت شناسایی درآمدهای پایدار شهرداری شهر یاسوج شناسایی و تدوین شد. در مرحله‌ی بعد، جهت پالایش مطلوب پیشران‌ها، ۱۵۰ شاخصی که



تأثیر»، «عدد یک به منزله‌ی تأثیر ضعیف»، «عدد دو تأثیر متوسط» و درنهایت «عدد ۳ به منزله‌ی تأثیر زیاد» است؛ بنابراین، اگر تعداد متغیرهای شناخته‌شده  $x$  باشد، یک ماتریس  $x \times x$  به دست می‌آید (Kadam et al, 2019: 5).

قضاوت کنند؛ قضاوت در مورد این که روند A تا چه حد بر روند B تأثیر خواهد داشت. این تأثیر معمولاً با عددی در مقیاس صفر تا ۳ مشخص می‌شود. به طوری که میزان ارتباط اعداد بین صفر تا سه سنجیده می‌شود و «عدد صفر به منزله‌ی بدون

جدول ۲ مدل ماتریس تحلیل اثرات متقاطع

عامل سوم	عامل دوم	عامل اول
میزان اثرگذاری بر سوم	میزان اثرگذاری اول بر دوم	میزان اثرگذاری عامل اول
		عامل اول
		عامل دوم
		عامل سوم
کل اثرپذیری عامل اول		

رسید. به عبارت دیگر، با به توان رساندن ماتریس تأثیرات در چندین مرحله، محاسبه‌ی جمع‌های سطری و ستونی و رتبه‌بندی متغیرها، به تدریج رتبه‌ی متغیرها به سمت مقدار مشخصی میل می‌کند. محاسبه‌ی ماتریس  $M^\delta$  مشابه با ضرب یک ماتریس اسکالر در خودش است و به شکل  $M^P = \prod_p M$  انجام می‌شود (hosseinikhah et al, 2021: 2). مراحل انجام این فرایند بدین شرح است:

الف) مقداردهی اولیه: در گام نخست مقادیر محاسبه‌شده از روش مستقیم به  $\sigma_D^M \sigma_I^M$  اختصاص داده می‌شود و ماتریس اثرات مستقیم یا همان  $M$  است.

ب) تکرار:  $D_0 A$  را از ضرب  $A \times M$  و مقادیر  $\sigma_D^A \sigma_I^A$  را از روش مستقیم محاسبه کرده و سپس  $\sigma_I^A$  را با  $\sigma_I^A$  و  $\sigma_D^A$  را با  $\sigma_D^A$  مقایسه می‌کنیم. اگر مقادیر یکسان باشد، روند پایان می‌یابد، در غیر این

در روش مستقیم تحلیل پیش‌ران‌ها، تأثیر مستقیم متغیر  $K$  بر دیگر متغیرها حاصل جمع تمامی مقادیر سطر  $K$  از ماتریس  $M$  است و تأثیرپذیری متغیر  $k$  از سایر متغیرها حاصل جمع مقادیر ستون  $K$  است. بدین ترتیب، رتبه‌بندی  $\sigma_I^M$  و  $\sigma_D^M$  برای هر متغیر به دست می‌آید و از مرتب‌سازی این مقادیر اهمیت هر متغیر محاسبه می‌شود.

فرمول‌های زیر نشا دهنده‌ی جبر ریاضی این فرایند است:

$$I_k = \sum_{j=1}^n m_{kj} \quad (k = 1, 2, \dots, n)$$

$$D_k = \sum_{i=1}^n m_{ik} \quad (k = 1, 2, \dots, n)$$

اگر به جای محاسبه‌ی مستقیم رتبه‌های تأثیر و وابستگی از ماتریس  $M$  آن‌ها را از ماتریس  $M^\delta$  محاسبه کنیم که در آن  $\delta$  یک عدد صحیح کوچک (گوده مقدار ۷ یا ۸ را پیشنهاد می‌کند) است؛ به طوری که رتبه‌ی تأثیر و وابستگی متغیرهایی که از  $M^A$  به دست می‌آید با مقادیر حاصل از هر  $M^r$  که  $r > 8$  یکسان باشد، می‌توان به مقدار  $\delta$  ثابتی



بعد از قضاوت کردن هر یک از شاخص‌ها، جهت تحلیل نهایی داده‌ها و اطلاعات از نرم‌افزار میک استفاده شده است. براساس ساختار نرم‌افزار میک، در خروجی نرم‌افزار میک بر پایه‌ی تحلیل اثرات متقاطع، هرکدام از متغیرها با توجه به میزان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری در مکان خاصی در نمودار قرار می‌گیرند. موقعیت متغیرها در نمودار بیانگر وضعیت آن‌ها در سیستم و نقش آن‌ها در پویایی و تحولات سیستم در آینده است. به‌طورکلی، این متغیرها در چهار دسته طبقه‌بندی می‌شوند: متغیرهای کلیدی، متغیرهای دو وجهی، متغیرهای مستقل، متغیرهای نتیجه و متغیرهای تنظیمی. لذا براساس تحلیل اثرات متقاطع حاصل از نرم‌افزار آینده‌پژوهی میک، پیشران‌هایی که در ناحیه‌ی ۱ و در محل شمال غربی صفحه‌ی پراکنندگی پیشران‌ها قرار دارند (شکل ۲)، نشان‌دهنده‌ی توان تأثیرگذاری آن‌ها بر کل سیستم است. به‌طورکلی، در این ناحیه مهم‌ترین و بارزترین پیشران‌ها قرار می‌گیرند.

صورت محله‌ی ۲ با قرار دادن  $\sigma_1 \sigma_1^A$  و  $\sigma_D \sigma_D^I$  تکرار می‌شود (Onttoa et al., 2018: 5).

ماتریس  $M^{\delta}$  حاصل از آخرین تکرار را برابر  $M'$  قرار می‌دهیم که ماتریس تأثیر غیرمستقیم نامیده می‌شود. تأثیر غیرمستقیم  $K$  بر سایر متغیرها از جمع تمام مقادیر سطر  $K$  ماتریکس  $M'$  به دست می‌آید و به همین ترتیب تأثیرپذیری غیرمستقیم متغیر  $K$  با جمع تمام مقادیر ستون  $K$  ماتریکس  $M'$  محاسبه می‌شود. بدین ترتیب، دو معیار متفاوت محاسبه شده از  $M'$  و مرتبط بر هر متغیر داریم (Villacorta et al., 2014:19).

$$I'_k = \sum_{j=1}^n m'_{kj} \quad (k=1,2,\dots,n)$$

$$D'_k = \sum_{i=1}^n m'_{ik} \quad (k=1,2,\dots,n)$$



شکل ۲ الگوی توزیع انواع متغیرها در نقشه‌ی وابستگی- تأثیرگذاری نرم‌افزار میک مک (Hosseinikhah et al, 2021: 2)

پیشران‌ها از مدل سایب براساس نرم‌افزار Scenario Wizard استفاده شده است. نرم‌افزار

بعد از شناسایی پیشران‌های کلیدی در نرم‌افزار میک، جهت تحلیل وضعیت و حالات هر یک از



و مثبت را نیز نشان دهد و اعداد از ۳ تا -۳ متغیر باشد. وضعیت‌های مطلوب و ممکن به این صورت است که (اگر وضعیت B1 از پیشران B در آینده‌ی سیستم تأثیرگذار باشد، چه اثرگذاری مثبت یا منفی در وضعیت A از وضعیت A1 خواهد داشت) (جدول ۳). این نوع سنجش و ارزیابی وضعیت‌ها و روابط بین سناریوها به سایب معروف است. درنهایت در خروجی نرم‌افزار با تهیه‌ی سناریوهای متعدد، سپس با فیلترکردن سناریوهای ضعیف و غیرمنطقی، محتمل‌ترین سناریوها با بالاترین وزن شناسایی و با شناخت قلب و هسته مرکزی سناریوی مطلوب، به استخراج راهبردها و ایده‌های خلاق اقدام شد.

Scenario Wizard، نیز براساس روش CIB، علاوه بر نمایش ماتریس اثرگذاری و اثرپذیری و شبکه‌ی روابط مستقیم و غیرمستقیم عوامل بر یکدیگر که باقابلیت‌های میک مک مشترک است، هم‌افزایی و هم‌بستگی بالاتر را نیز معرفی می‌کند. لذا جهت نظردهی خبرگان و کارشناسان انتخاب‌شده، در ابتدا وضعیت آینده‌ی هر پیشران توسط خبرگان و کارشناسان شناسایی و طبقه‌بندی، سپس وضعیت هر پیشران به صورت یک ماتریس قطری  $n$  در  $n$  به تعداد حالات پیشران‌ها تهیه و در اختیار خبرگان و کارشناسان قرار گرفت و از آن‌ها خواسته شد که دو به دو، حالات هر یک از پیشران‌ها را قضاوت کنند. در این ماتریس، قضاوت می‌تواند تأثیرگذاری منفی

جدول ۳ شیوه‌ی امتیازدهی در مدل CIB

اثر محدودکننده‌ی ضعیف	اثر محدودکننده متوسط	اثر شدیداً محدودکننده
-۱	-۲	-۳
اثر تقویت‌کننده‌ی ضعیف	اثر تقویت‌کننده‌ی متوسط	اثر تقویت‌کننده‌ی شدید
۱	۲	۳

شناخت درآمدهای پایدار شهرداری شهر یاسوج مشتمل بر جدول (شماره ۴) است.

شاخص‌های مؤثر و ایده‌های خلاق شناسایی شده براساس کدهای درآمدی مؤثر و محتمل جهت

جدول ۴ شاخص‌های مؤثر و ایده‌های خلاق جهت شناسایی درآمدهای پایدار شهرداری شهر یاسوج

افزایش درآمدهای حاصل از قانون مالیات مستقیم به شهرداری‌ها؛ تهاتر بدهی با دولت، سازمان‌ها و ...؛ افزایش مشارکت‌های مردمی؛ افزایش مشارکت بخش خصوصی؛ مدیریت هزینه‌ها؛ ایجاد صندوق منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی بین شهرداری‌ها؛ به‌کارگیری نیروهای خلاق، متخصص و متفکر در بخش درآمدی شهرداری؛ پیاده‌سازی الگوی یکپارچه مدیریت واحد شهرداری؛ پیاده‌سازی و توسعه‌ی زیرساخت‌های شهرداری الکترونیک و شهر هوشمند؛ جایگزینی مالیات بر ارزش زمین و املاک به‌جای درآمدهای حاصل از ساخت‌وساز و پروانه‌های ساختمانی، احداث مجتمع‌های توریستی -تفریحی، بازیافت زباله و تبدیل آن به بیوگاز، استفاده از لامپ‌های LED به‌جای لامپ‌های رشته‌ای در سطح شهر، ایجاد و راه‌اندازی کاربری‌های تجاری- خدماتی درآمدزا، پرداخت عوارض توسط سازمان‌های دولتی و ... مستقر در محدوده‌ی شهر، استفاده از انرژی خورشیدی جهت کاهش هزینه‌های برقی شهر و شهرداری، استفاده از ظرفیت‌های IT مانند SNAP، دیجی‌کالا و ... در شهر، استفاده از ظرفیت سرمایه‌گذاران خارجی و فاینانس‌های خارجی، اخذ عوارض در محدوده و حریم شهرها، استفاده از ظرفیت شرکت‌ها و بنگاه شهرداری جهت ورود به بورس، انتشار اوراق مشارکت؛ اخذ عوارض از هزینه‌های دریافتی از جمله صدور و تمدید گذرنامه، گواهینامه‌ی رانندگی و ... توسط نیروی انتظامی؛ اخذ عوارض از نقل‌وانتقالات خودرو؛ اخذ عوارض از استفاده‌کنندگان از تأسیسات سطحی و زیرسطحی معابر عمومی؛ اخذ عوارض از تخلفات رانندگی جهت استانداردسازی راه‌ها؛ افزایش سهم درآمدهای مستمر و پایدار از کل درآمدهای شهرداری؛ پرداخت



کمک‌های دولتی جهت جبران بخشی از هزینه‌های عمرانی شهر؛ عوارض بهره‌برداری از معابر عمومی برای ایجاد تأسیسات سطحی و زیرسطحی؛ عوارض کسب و پیشه از کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری و...؛ اخذ عوارض از قراردادهای پیمان‌کاران پروژه‌های عمرانی واقع در محدوده شهر؛ اخذ عوارض از فعالیت‌ها و کاربری‌هایی که باعث افزایش آلودگی هوا می‌شوند؛ استفاده از الگوی کاشت درختان ثمره به جای درختان بدون ثمر؛ استفاده از الگوی کاشت سبزیجات خوراکی به جای چمن؛ احداث مجموعه‌ی بزرگ گل و گیاه در سطح شهر؛ احداث کارخانه‌ی تولید و بسته‌بندی گیاهان دارویی در سطح شهر؛ ساخت میدان میوه و تره‌بار، توجه به ظرفیت بالا و بازدهی بالای محصولات در استان؛ برند سازی؛ مشارکت و سرمایه‌گذاری شهرداری در تولید و فراوری محصولات کشاورزی شهری و راه‌اندازی مجتمع‌های کشاورزی شهری؛ مشارکت و سرمایه‌گذاری شهرداری در تولید و فراوری محصولات دامی- مشارکت و سرمایه‌گذاری شهرداری در تولید و فراوری محصولات باغی؛ مشارکت شهرداری در تولید و فراوری صنایع‌دستی از جمله قالی، قالیچه، گلیم و...؛ مشارکت شهرداری در بازی‌های زمستانی درون استان به‌ویژه برای کشورهای حاشیه‌ی خلیج فارس؛ مشارکت و سرمایه‌گذاری شهرداری در کاشت گیاهان و محصولات و تولید کالاهای متناسب با شرایط فرهنگی و جغرافیایی کشورهای حاشیه‌ی خلیج فارس جهت صادرات مبتنی بر پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های جغرافیایی و فرهنگی؛ ایجاد و تقویت زیرساخت‌های گردشگری شهری یاسوج؛ ایجاد و راه‌اندازی بازارچه‌های محلی؛ مشارکت و سرمایه‌گذاری شهرداری در استارت‌آپ‌ها؛ مشارکت و سرمایه‌گذاری شهرداری در شرکت‌های دانش‌بنیان؛ راه‌اندازی اداره‌ی تشخیص تخصصی درآمد در شهرداری؛ بانک اطلاعات املاک به‌منظور بهبود میزان پوشش املاک و شناسایی تمامی مؤدیان عوارض نوسازی؛ تدوین برنامه‌ی جامع و چشم‌انداز مالی شهرداری؛ ایجاد شبکه‌ی جامع دکل‌ها و آنتن‌ها؛ شفاف‌سازی درآمدی؛ تسریع در روند بوروکراسی اداری؛ صکوک؛ مشارکت بخش عمومی- خصوصی (BOT)؛ افزایش سهم شهرداری‌ها از محل مالیات بر ارزش‌افزوده؛ تخصیص سود و مالیات به شهرداری در صورت خرید و فروش زود هنگام زمین و مسکن؛ افزایش سپرده‌های بانکی؛ دریافت وام؛ اخذ مالیات از مساکن خالی توسط شهرداری.

منبع: لایحه‌ی «درآمد پایدار و هزینه‌ی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها» و مصاحبه با کارشناسان، خبرگان و مدیران اجرایی استان کهگیلویه و بویراحمد و شهر یاسوج، ۲۰۲۰

## ۴ یافته‌ها و بحث

### ۴٫۱ تحلیل ساختار درآمدی شهرداری

#### شهر یاسوج از نظر منابع مالی و

#### منابع درآمدی پایدار و غیرپایدار در

#### بین سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۹۴

### ۴٫۱٫۱ بررسی نرخ رشد درآمدهای وصول‌شده

#### شهرداری یاسوج از سال ۱۳۹۸-۱۳۹۴

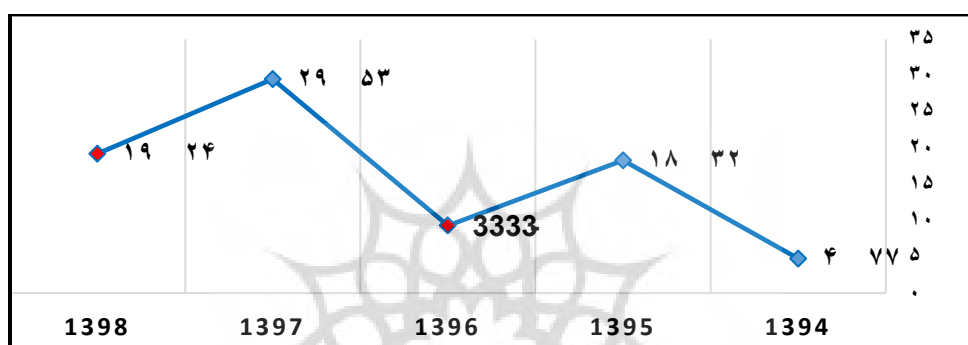
وضعیت درآمدهای وصول‌شده‌ی شهرداری یاسوج از سال ۹۸-۱۳۹۴ نشان می‌دهد که در بعضی از دوره‌ها، درآمدهای وصول‌شده شهرداری روند افزایشی و در بعضی از دوره‌ها روند کاهشی داشته است (شکل ۳). به‌طوری‌که در سال ۱۳۹۴، میزان درآمدهای وصول‌شده شهرداری یاسوج نسبت به

سال ۱۳۹۳، (۴/۷۷ درصد) افزایش و در سال ۱۳۹۵ میزان درآمدهای وصول‌شده نسبت به سال ۱۳۹۴، (۱۸/۳۲ درصد) افزایش داشته است. در این میان درآمد وصول‌شده شهرداری در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۵، روند کاهشی داشته است؛ به‌طوری‌که درآمد شهرداری یاسوج (۹/۳۳ درصد) نسبت به سال ۱۳۹۵ کاهش یافته است. همچنین، در سال ۱۳۹۷، درآمد وصول‌شده‌ی شهرداری یاسوج نسبت به درآمد وصول‌شده‌ی شهرداری در سال ۱۳۹۶، ۲۹/۵۳ درصد افزایش یافت است. در نهایت در سال ۱۳۹۸، منابع درآمدی وصول‌شده‌ی شهرداری نسبت به سال ۱۳۹۷، ۱۹/۲۴ درصد افزایش یافته است. لذا بیشترین مجموع رشد درآمدی شهرداری یاسوج در سال ۱۳۹۷ و کمترین نرخ رشد منابع درآمدی این شهر در سال ۱۳۹۶ بوده است (جدول ۵).

جدول ۵ نرخ رشد درآمدهای وصول شده‌ی شهرداری یاسوج از سال ۹۸-۱۳۹۴

ردیف	سال	کل درآمد وصول شده (ریال)	درصد افزایش نسبت به سال قبلی
۱	۱۳۹۳	۴۸۷,۰۶۰,۷۹۹,۰۸۷	-
۲	۱۳۹۴	۰۸۳,۲۹۱,۳۱۱,۵۱۰	۴,۷۷%
۳	۱۳۹۵	۶۰۳,۷۷۹,۱۳۱,۳۰۱	۱۸,۳۲%
۴	۱۳۹۶	۵۴۷,۴۴۰,۸۵۰,۲۴۵	- ۹,۳۳%
۵	۱۳۹۷	۷۰۹,۰۷۵,۴۲۲,۲۷۷	۲۹,۵۳%
۶	۱۳۹۸	۸۴۵,۵۲۶,۲۰۷,۹۰۱	۱۹,۲۴%

منبع: تحلیل‌های آماری حاصل از درآمد وصول شده‌ی شهرداری یاسوج، ۲۰۲۰



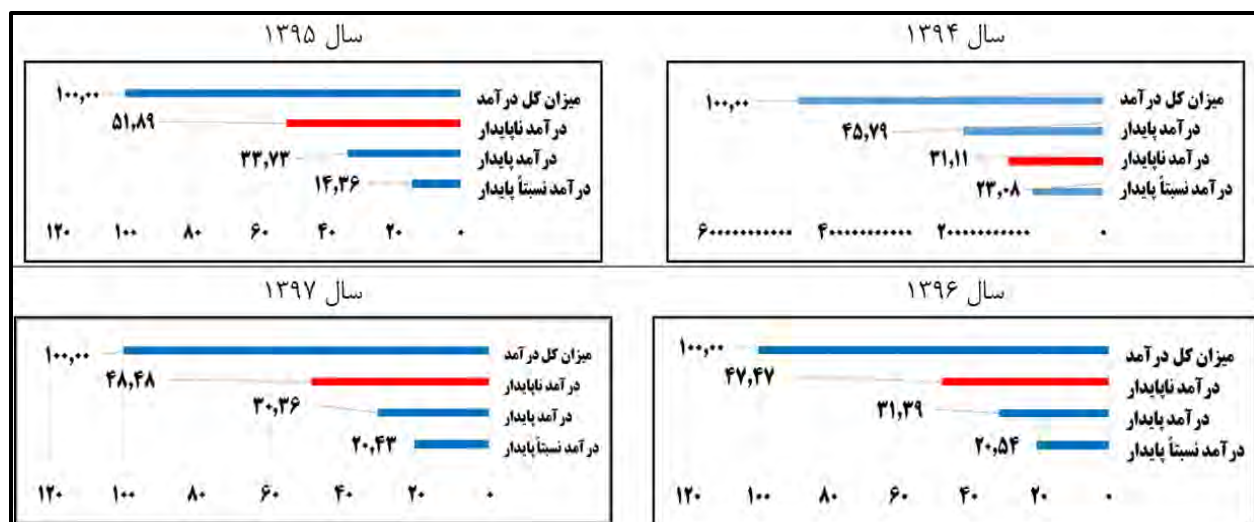
شکل ۳ نمودار نرخ رشد درآمدهای وصول شده‌ی شهرداری یاسوج از سال ۹۸-۱۳۹۴

منبع: تحلیل‌های گرافیکی حاصل از درآمد وصول شده‌ی شهرداری یاسوج، ۲۰۲۰

افزایش بوده است. لذا در سال ۱۳۹۴، از کل منابع مالی و درآمدی وصول شده توسط شهرداری یاسوج، ۳۱/۱۱ درصد منابع مالی و درآمدی ناپایدار بوده است. در سال ۱۳۹۵، منابع مالی و درآمدی ناپایدار وصول شده توسط شهرداری، افزایش پیدا کرده است و به ۵۱/۸۹ درصد رسیده است. همچنین، در سال ۱۳۹۶ منابع مالی و درآمدی ناپایدار نسبت به سال ۱۳۹۵، کاهش ۴ درصدی داشته و به ۴۷/۴۷ درصد رسیده است (شکل ۴).

#### ۴,۱,۲ تحلیل ساختار درآمدی شهرداری شهر یاسوج از نظر منابع مالی و درآمدی پایدار و غیرپایدار در بین سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۸

تحلیل ساختار درآمدی شهرداری شهر یاسوج از نظر منابع مالی و درآمدی پایدار و غیرپایدار در بین سال‌های ۹۸-۱۳۹۴ نشان می‌دهد که منابع درآمدی وصول شده ناپایدار توسط شهرداری شهر یاسوج نسبت به منابع مالی و درآمدی ناپایدار در حال



شکل ۴ ساختار درآمدی شهرداری شهر یاسوج از نظر منابع مالی و درآمدی پایدار و غیرپایدار در بین سال‌های ۹۸-۱۳۹۴

همچنین، در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، منابع مالی و درآمدی وصول‌شده‌ی ناپایدار توسط شهرداری شهر یاسوج افزایش و به‌ترتیب به ۴۸/۴۵ و ۵۱/۵۸ درصد رسیده است.

جدول ۶ ارزیابی درآمد شهرداری شهر یاسوج از نظر وضعیت پایداری و ناپایداری درآمدهای وصول‌شده (۹۸-۱۳۹۴)

سال	مبلغ (ریال)	درآمد کل درآمد	درآمد پایدار	درآمد نسبتاً پایدار	درآمد ناپایدار
۱۳۹۴	۵۱۰,۲۰۳,۴۹۱,۰۸۳	۲۳۳,۶۹۱,۶۷۲,۷۰۲	۱۱۷,۷۹۳,۸۸۹,۸۹۳	۲۳/۰۸	۳۱/۱۱
۱۳۹۵	۶۰۳,۷۷۹,۱۳۱,۳۰۱	۲۰۳,۶۶۰,۵۲۳,۶۹۸	۸۶,۷۳۹,۴۴۶,۸۰۹	۱۴/۳۶	۵۱/۸۹
۱۳۹۶	۵۴۷,۴۴۰,۸۵۰,۲۴۵	۱۷۱,۸۸۵,۰۱۰,۳۵۴	۱۱۲,۴۴۷,۴۰۳,۶۴۵	۲۰/۵۴	۴۷/۴۷
۱۳۹۷	۷۰۹,۰۷۵,۴۲۲,۲۷۷	۱۴۴,۸۹۵,۳۵۳,۵۷۱	۲۱۵,۳۱۰,۲۰۲,۹۵۶	۳۰/۳۶	۴۸/۴۵
۱۳۹۸	۸۴۵,۵۲۶,۲۰۷,۹۰۱	۲۲۴,۲۵۹,۸۹۸,۳۴۹	۱۸۳,۷۳۷,۸۲۴,۳۸۸	۲۱/۷۳	۵۱/۵۸

منبع: تحلیل‌های آماری حاصل از درآمد وصول‌شده‌ی شهرداری یاسوج، ۲۰۲۰

یاسوج نشان می‌دهد که منابع درآمدی شهرداری شهر یاسوج در سال ۱۳۹۸، از ۶ کد درآمدی اصلی از جمله (درآمد ناشی از عوارض عمومی/درآمدهای مستمر، درآمد ناشی از عوارض اختصاصی، درآمد بهای خدمات و درآمد مؤسسات انتفاعی شهرداری، درآمد حاصله از وجوه و اموال شهرداری، اعانات و

جهت بررسی و تحلیل میزان پایداری کدهای درآمدی شهرداری شهر یاسوج از ۵ معیار (میزان مطلوبیت، میزان تداوم‌پذیری، میزان انعطاف‌پذیری، میزان مشارکت‌پذیری و میزان محله‌محوری) براساس طیف لیکرت استفاده شده است (جدول ۱). از این‌رو، بررسی میزان پایداری کدهای درآمدی شهرداری شهر





مشمول است بر ریزکدهایی از جمله: (درآمد حاصل از سایر تأسیسات (سی ان جی)، عوارض نوسازی، سهم شهرداری از عوارض سوخت، عوارض ۳٪ حق‌النظاره‌ی مهندسین ناظر ساختمان، عوارض اسناد رسمی ۸٪ حق‌الثبت، درآمد حاصل از فروش و جمع‌آوری زباله، عوارض بر پروانه کسب و پیشه و حق صدور پروانه، عوارض بر قراردادهای، حق آسفالت و لکه‌گیری و ترمیم حفاری‌ها، مال‌الاجاره‌ی ساختمان‌ها و تأسیسات شهرداری، عوارض بر تفکیک اراضی و ساختمانی و درآمد حاصل از ارائه‌ی خدمات آموزشی) (جدول ۷).

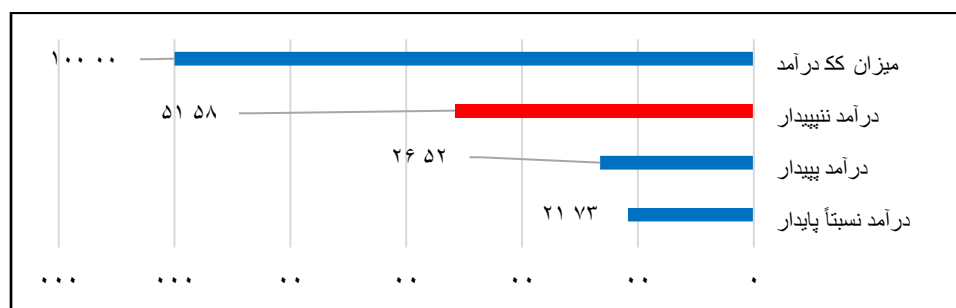
هدایا و دارایی‌ها و سایر منابع تأمین اعتبار)، ۱۲ کد درآمد فرعی و همچنین ۳۲ ریزکد درآمدی تأمین شده است. نتایج ارزیابی ریزکدهای درآمدی شهرداری شهر یاسوج در سال ۱۳۹۸ از نظر شاخصه‌های پایداری نشان داد که از ۳۲ ریزکد درآمدی، ۵ ریزکد در وضعیت ناپایدار از جمله (جرائم و تخلفات ساختمانی شهری و غرامت‌ها، جریمه‌ی کمیسیون ماده صد شهرداری، درآمد حاصل از تغییر کاربری‌ها، جریمه‌ی سد معبر، عوارض بر پروانه‌های ساختمانی) و ۱۴ ریزکد در وضعیت نسبتاً پایدار قرار دارد. در همین راستا، درآمدهای پایدار شهر یاسوج در سال ۱۳۹۸، از ۱۴ ریزکد درآمدی تأمین شده است که

جدول ۷ نتایج ارزیابی ریزکدهای درآمدی شهرداری شهر یاسوج در سال ۱۳۹۸ از نظر شاخصه‌های پایداری

ردیف	ریز کد درآمدی	میزان درآمد (ریال)	میزان پایداری	رتبه	وضعیت
-	منابع حاصل از کدهای درآمدی نامشخص	۱,۳۹۳,۴۶۶,۸۰۶	-	-	-
ناپایدار	۱ جرائم و تخلفات ساختمانی شهری و غرامت‌ها	۹۰,۷۸۵,۵۴۰,۸۳۱	۱,۷۹۵	۱	
	۲ جریمه‌ی کمیسیون ماده صد شهرداری	۱۷۷,۹۸۷,۴۸۰,۳۶۹	۲,۱۰۲۵	۲	
	۳ درآمد حاصل از تغییر کاربری‌ها	۲,۷۴۸,۹۹۲,۲۴۳	۲,۵۶۷۵	۳	
	۴ جریمه‌ی سد معبر	۸۳۴,۶۳۲,۲۶۳	۲,۶۳۲۵	۴	
	۵ عوارض بر پروانه‌های ساختمانی	۱۶۳,۷۷۸,۳۷۲,۶۵۲	۲,۸۲۵	۵	
نسبتاً پایدار	۱ عوارض سالیانه خودروهای سواری	۳,۱۲۳,۶۳۷,۰۴۴	۳,۸۹۷۵	۱	
	۲ عوارض بر فروش کالا و خدمات	۱۵۵,۴۲۴,۶۱۹,۴۰۶	۳,۸۱۰	۲	
	۳ عوارض بر معاملات غیرمنقول	۱۲۴,۰۷۰,۰۰۰	۳,۷۸۹	۳	
	۴ خودیاری شهروندان و هدایای دریافتی	۷۶۹,۴۹۷,۴۹۷	۳,۷۵۹	۴	
	۵ درآمد حاصل از کرایه‌ی ماشین‌آلات و وسائط نقلیه	۸۵۸,۴۰۰,۰۰۰	۳,۴۳۲۵	۵	
	۶ درآمد حاصل از وجوه سپرده‌های شهرداری	۷۰۲,۱۸۲,۲۶۱	۳,۲۰۷۵	۶	
	۷ فروش اموال غیرمنقول	۲۲,۱۴۳,۶۰۹,۹۸۲	۳,۱۴۲۵	۷	
	۸ فروش اموال منقول و اسقاط	۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۱۲۵	۸	
	۹ درآمد حاصل از آگهی‌های تجارتي	۸,۵۸۸,۰۰۰	۳,۰۲۸۵	۹	
	۱۰ عوارض گذرنامه	۳۳۸,۰۰۵,۶۹۸	۲,۸۸۵	۱۰	
	۱۱ عوارض بر توسعه ایستگاه‌های آتش‌نشانی	۲۴۱,۲۰۵,۵۰۰	۲,۷۵۶	۱۱	
	۱۲ درآمد غسل‌خانه و گورستان	۹,۰۰۰	۲,۷۲۶	۱۲	
پایدار	۱ درآمد حاصل از سایر تأسیسات (سی ان جی)	۱۰۱,۸۵۴,۵۳۷,۶۶۷	۴,۷۷۵	۱	
	۳ عوارض نوسازی	۲۸,۰۵۰,۱۲۱,۳۸۳	۴,۶۵۵	۳	
	۴ سهم شهرداری از عوارض سوخت	۶۰,۲۳۹,۲۸۶,۶۱۸	۴,۵۰۵	۴	
	۵ عوارض ۳٪ حق‌النظاره‌ی مهندسین ناظر ساختمان	۴۳,۸۰۱,۰۰۰	۴,۴۰۶	۵	
	۶ عوارض اسناد رسمی ۸٪ حق‌الثبت	۲,۶۴۷,۸۵۶,۳۵۶	۴,۴۵۲۵	۶	
	۷ درآمد حاصل از فروش و جمع‌آوری زباله	۴۲,۰۶۱,۳۲۳	۴,۴۱۲۵	۷	
	۹ عوارض بر پروانه‌ی کسب و پیشه و حق صدور پروانه	۴,۰۳۷,۰۱۷,۲۲۵	۴,۳۹۰	۹	
۱۰ عوارض بر قراردادهای	۱,۴۰۲,۴۶۷,۰۴۲	۴,۲۴۰	۱۰		

۱۱	۴,۱۱۷۵	۱,۸۰۱,۸۹۵,۴۷۷	حق آسفالت و لکه‌گیری و ترمیم حفاری‌ها	۱۱
۱۲	۴,۱۱۲۵	۱۹,۱۹۲,۳۷۶,۵۱۶	مال‌الاجاره‌ی ساختمان‌ها و تأسیسات شهرداری	۱۲
۱۳	۳,۹۸۸	۴,۹۴۷,۷۲۰,۲۴۲	عوارض بر تفکیک اراضی و ساختمانی	۱۳
۱۴	۳,۹۰۱	۷۵۷,۵۰۰	درآمد حاصل از ارائه‌ی خدمات آموزشی	۱۴

منبع: تحلیل‌های آماری حاصل از پژوهش، ۲۰۲۰

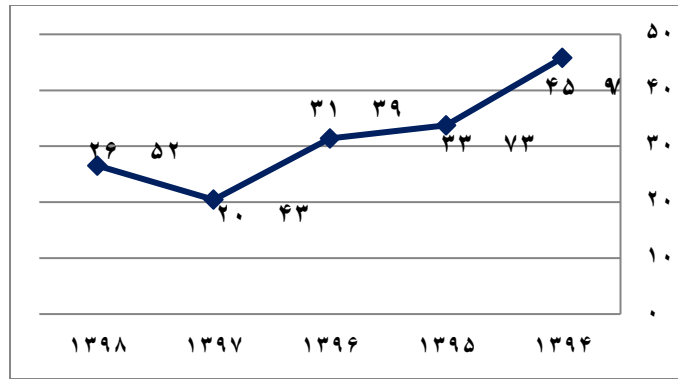


شکل ۵ نمودار ارزیابی ساختار درآمدی شهرداری شهر یاسوج از نظر وضعیت پایداری در سال ۲۰۱۹

بخشی از منابع مالی و درآمدی شهرداری شهر یاسوج براساس عوارض بر پروانه‌های ساختمانی است که به دلیل شرایط رکود و گرانی بازار ملک، اخذ عوارض پروانه‌های ساختمانی می‌تواند نقش تشدیدکننده‌ای در قیمت مسکن داشته و از ساخت‌وساز جلوگیری کند. در واقع، امروزه بنگاه‌های بسازوبفروش هزینه‌ی عوارض پروانه‌های ساختمانی را از جیب خریداران جبران می‌کنند و از این منظر، فشار اصلی بر دوش خریداران خواهد بود و اتفاقاً سودجویان و متخلفان همین عامل را بهانه‌ای برای رشد دوباره‌ی قیمت‌ها قرار خواهند داد؛ بنابراین، این نگرانی وجود دارد که اقشار ضعیف از این افزایش قیمت، بیشترین آسیب را ببینند. ازسوی دیگر، به دلیل فصلی بودن ساخت‌وسازها و رکود شدید بر این صنعت، شهرداری نمی‌تواند به این منبع درآمد به‌عنوان یک منبع درآمد پایدار نگاه کند.

درواقع می‌توان گفت که در طول سال‌های ۹۸-۱۳۹۵ منابع مالی و درآمدی ناپایدار وصول‌شده توسط شهرداری شهر یاسوج نسبت به منابع مالی و درآمدی پایدار وصول‌شده بیشتر بوده و محور اصلی شهرداری یاسوج جهت تأمین منابع مالی خود مبتنی بر درآمدهای ناپایدار بوده است (شکل ۸).

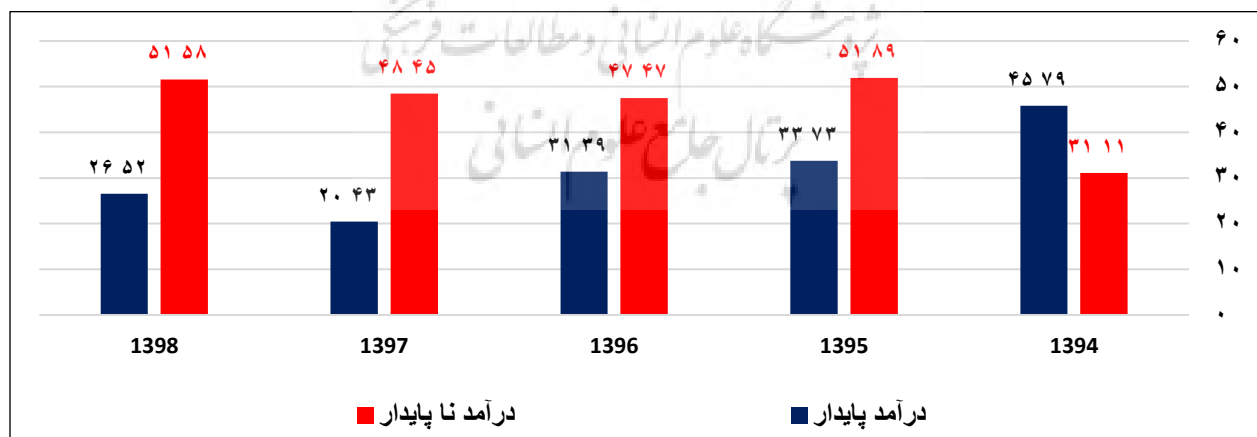
بخش اساسی منابع مالی و درآمدی وصول‌شده توسط شهرداری شهر یاسوج براساس کدهای درآمدی ناپایدار مبتنی بر درآمدزایی از ساخت‌وسازهای قانونی و غیرقانونی بوده است. لذا بخش اساسی درآمدزایی شهرداری شهر یاسوج از منابع مالی ناپایدار و براساس تخلفات ساختمانی و ساخت‌وسازهای غیرقانونی از جمله جرائم و تخلفات ساختمانی شهری و غرامت‌ها، جریمه کمیسیون ماده صد شهرداری، درآمد حاصل از تغییر کاربری‌ها و همچنین جریمه سد معبر می‌باشد. ازسوی دیگر،



شکل ۶ نمودار ساختار درآمدی شهرداری شهر یاسوج از نظر منابع مالی و درآمدی پایدار در سال‌های ۹۸-۱۳۹۴  
منبع: تحلیل‌های گرافیکی حاصل از پژوهش، ۲۰۲۰



شکل ۷ نمودار ساختار درآمدی شهرداری شهر یاسوج از نظر منابع مالی و درآمدی ناپایدار در سال‌های ۹۸-۱۳۹۴  
منبع: تحلیل‌های گرافیکی حاصل از پژوهش، ۲۰۲۰



شکل ۸ نمودار ساختار درآمدی شهرداری یاسوج از نظر منابع مالی پایدار و ناپایدار (۹۸-۱۳۹۴)  
منبع: تحلیل‌های گرافیکی حاصل از پژوهش، ۲۰۲۰



## ۴٫۲ شناسایی پیشران‌های کلیدی و ایده‌های خلاق جهت ارائه منابع درآمدی پایدار شهرداری شهر یاسوج

بعد از شناسایی شاخص‌های کلیدی و ایده‌های خلاق جهت شناسایی منابع درآمدی پایدار شهرداری شهر یاسوج و استفاده از نظرات کارشناسان، خبرگان و مدیران اجرایی استان، تمام شاخص‌های انتخاب‌شده (۶۱ شاخص و ایده‌ی خلاق) با استفاده از مدل سایب<sup>۱</sup> مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفت.

تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات نشان داد که ابعاد ماتریس اولیه‌ی پیشران‌ها،  $۶۱ \times ۶۱$  و شاخص پرشدگی به‌دست‌آمده برای پیشران‌ها، با دو بار چرخش داده‌ای عدد  $۸۳/۲۰$  درصد است که این امر مؤید تأثیرگذاری زیاد شاخص‌ها بر یکدیگر است و کار آیی اطلاعات به‌دست‌آمده را از نظر خبرگان و کارشناسان نشان می‌دهد.

به‌طورکلی، از مجموع ۳۶۰۰ رابطه‌ی قابل‌ارزیابی و ارزش محاسبه‌شده از نظر کارشناسان و خبرگان، ۲۲۹۵ رابطه معادل  $۶۳/۷۵$  درصد از کل روابط بین پیشران‌ها دارای ارزش اثرات متقاطع بوده‌اند (جدول ۸).

ازسوی دیگر، ساختار درآمدی شهرداری شهر یاسوج از نظر منابع مالی و درآمدی پایدار وصول‌شده توسط شهرداری از سال ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۷ در حال کاهش بوده است (شکل ۶ و ۷). به‌طوری‌که در سال ۱۳۹۸، فقط  $۲۶/۵۲$  درصد از کل منابع درآمدی وصول‌شده براساس کدهای درآمدی پایدار بوده و  $۵۱/۵۸$  درصد از منابع درآمدی شهرداری شهر یاسوج براساس کدهای درآمدی غیرپایدار بوده است. لذا از مهم‌ترین منابع درآمدی پایدار شهرداری یاسوج می‌توان به درآمد حاصل از تأسیسات (سی ان جی)، عوارض نوسازی، سهم شهرداری از عوارض سوخت، عوارض  $۳\%$  حق‌النظاره‌ی مهندسیین ناظر ساختمان، عوارض اسناد رسمی  $۰.۸\%$ ، حق‌الثبت، درآمد حاصل از فروش و جمع‌آوری زباله، عوارض بر پروانه‌ی کسب و پیشه و حق صدور پروانه، عوارض بر قراردادهای حق آسفالت و لکه‌گیری و ترمیم حفاری‌ها، مال‌الاجاره‌ی ساختمان‌ها و تأسیسات شهرداری، عوارض بر تفکیک اراضی و ساختمانی و درآمد حاصل از ارائه‌ی خدمات آموزشی اشاره کرد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرتال جامع علوم انسانی



جدول ۸ ویژگی‌های عمومی ماتریس منابع درآمد پایدار شهرداری شهر یاسوج

ابعاد ماتریس	۶۱ × ۶۱	درصد	ارزش عددی روابط متقاطع
تعداد تکرار	۲	۱۰۰	-
بدون تأثیر	۶۰۵	۱۶/۸۰	۰
تأثیرگذار	۹۶۲	۲۶/۷۲	۱
تقویت‌کننده	۱۱۲۲	۳۱/۱۶	۲
توانمندساز	۹۹	۲۵/۳۰	۳
قابلیت بالقوه	۰	۰	P
جمع کل روابط تأثیرگذار	۲۲۹۵	۶۳/۷۵	-
جمع کل روابط دارای تحلیل اثرات متقاطع	۳۶۰۰	۱۰۰	-

منبع: پردازش آماری حاصل از مدل تحلیل اثرات متقاطع، ۱۴۰۰

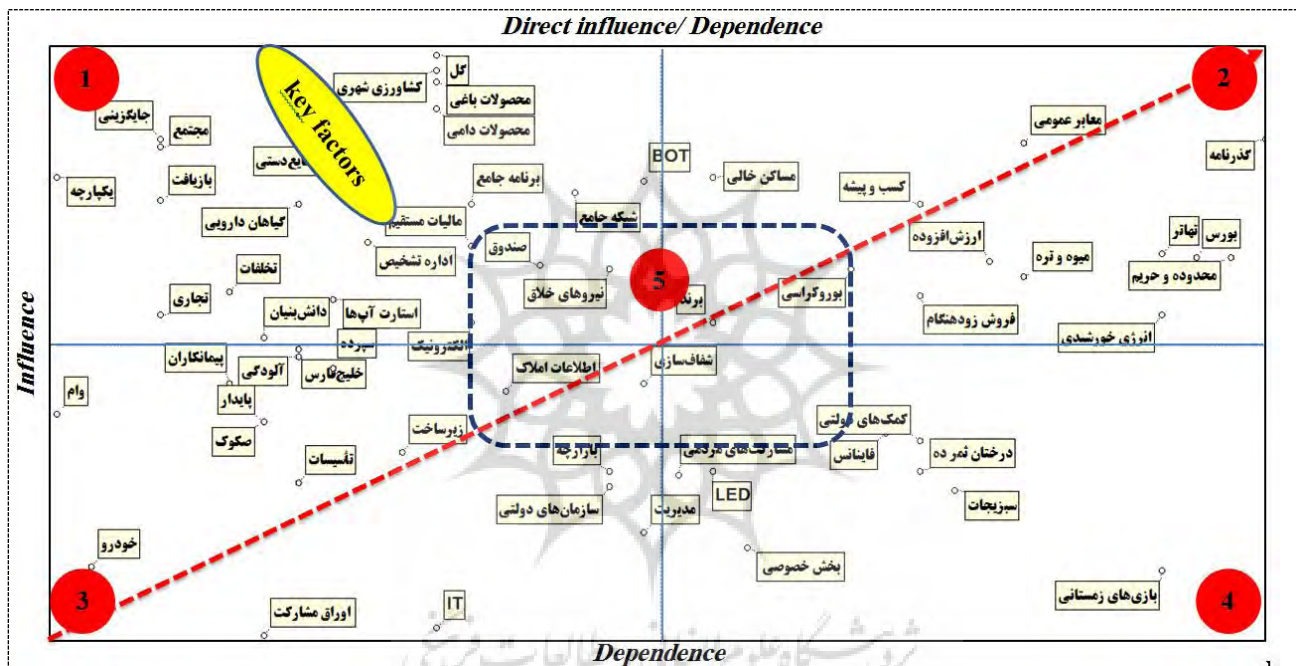
می‌شوند و توسط سیستم قابل کنترل نیستند؛ زیرا خارج از سیستم قرار داشته و به صورت شاخص‌های باثبات عمل می‌کنند. به‌طور کلی، در این ناحیه مهم‌ترین و باارزش‌ترین پیشران‌ها قرار می‌گیرند و به‌عنوان پیشران‌های کلیدی منابع درآمدی پایدار شهرداری شهر یاسوج شناخته می‌شوند. این پیشران‌ها که در جدول (۹) ارائه شده‌اند، شامل ۱۹ پیشران استخراج‌شده هستند (جدول ۹).

در نمودار پراکنش فضایی پیشران‌های کلیدی و ایده‌های خلاق، حیاتی‌ترین و کلیدی‌ترین شاخص‌ها، پیشران‌های هدف هستند که در ناحیه‌ی (شکل ۹) توزیع شده‌اند. در واقع، پیشران‌های هدف، بیشترین تأثیرگذاری و کمترین تأثیرپذیری را داشته و به‌عنوان بحرانی‌ترین شاخص‌ها، وضعیت سیستم و تغییرات آن وابسته به آن‌ها است. پیشران‌های شناسایی‌شده، متغیرهای ورودی سیستم محسوب

جدول ۹ پیشران‌های کلیدی و ایده‌های خلاق منابع درآمد پایدار شهرداری شهر یاسوج

پیشران‌ها	ردیف	ناحیه هدف
BOT (مشارکت بخش عمومی - خصوصی)	۱	پیشران‌های هدف
تدوین برنامه‌ی جامع و چشم‌انداز مالی شهرداری	۲	
ایجاد شبکه‌ی جامع دکل‌ها و آنتن‌ها	۳	
مشارکت و سرمایه‌گذاری شهرداری از استارت آپ‌ها	۴	
مشارکت و سرمایه‌گذاری شهرداری از شرکت‌های دانش‌بنیان	۵	
راه‌اندازی اداره‌ی تشخیص تخصصی درآمد در شهرداری	۶	
مشارکت و سرمایه‌گذاری شهرداری در تولید و فراوری و راه‌اندازی مجتمع‌های کشاورزی شهری	۷	
مشارکت و سرمایه‌گذاری شهرداری در تولید و فراوری محصولات دامی	۸	
مشارکت و سرمایه‌گذاری شهرداری در تولید و فراوری محصولات باغی	۹	
مشارکت شهرداری در تولید و فراوری صنایع‌دستی از جمله قالی / قالیچه / گلیم و...	۱۰	

۱۱	احداث مجموعه‌ی بزرگ گل و گیاه در سطح شهر
۱۲	احداث کارخانه‌ی تولید و بسته‌بندی گیاهان دارویی در سطح شهر
۱۳	اخذ عوارض از تخلفات رانندگی جهت استانداردسازی راه‌ها
۱۴	ایجاد و راه‌اندازی کاربری‌های تجاری- خدماتی درآمدزا
۱۵	جایگزینی مالیات بر ارزش زمین و املاک به‌جای درآمدهای حاصل از ساخت‌وساز و پروانه‌های ساختمانی
۱۶	احداث مجتمع‌های توریستی - تفریحی
۱۷	بازیافت زباله و تبدیل آن به بیوگاز
۱۸	پیاده‌سازی الگوی یکپارچه‌ی مدیریت واحد شهرداری
۱۹	افزایش درآمدهای حاصل از قانون مالیات مستقیم به شهرداری‌ها



شکل ۹ نمودار پراکنش فضایی پیشران‌های کلیدی و ایده‌های خلاق جهت شناسایی منابع درآمد پایدار شهرداری شهر یاسوج



## ۴،۳ چشم‌انداز مطلوب ساختار منابع درآمد پایدار شهرداری شهر یاسوج در افق ۱۰ ساله

### ۴،۳،۱ ارائه‌ی مطلوب‌ترین سناریوی ساختار منابع درآمد پایدار شهرداری شهر یاسوج جهت تحقق الگوی توسعه‌ی پایدار منطقه‌ای و ملی شهر یاسوج

هدف از تدوین سناریوها، خلق فضایی بررسی احتمال آینده‌های ممکن، به‌گونه‌ای است که بتوان سیاست‌ها را در برابر طیفی از چالش‌های آینده آزمود. سناریوها همچنین به ما کمک می‌کنند تا عوامل شگفتی‌ساز را در چهارچوب چالش‌ها یا

فرصت‌های بالقوه بشناسیم؛ زیرا سناریوها، ابزارهایی ارزشمند برای جست‌وجو در محیط هستند که در آن، راهبردها و سیاست‌های ما به اجرا در خواهند آمد. از این‌رو، از میان ۳ سناریوی قوی استخراج‌شده، ۱ سناریو در حالت مطلوب قرار دارد که شرایط امیدوارکننده‌ای را برای ساختار منابع درآمد پایدار شهرداری شهر یاسوج نشان می‌دهد و ۱ سناریو در حالت بحرانی قرار دارند که لزوم برنامه‌ریزی جهت مقابله با وقوع آن‌ها دیده می‌شود. در کل، از ۱۰۰ درصد حالت بررسی‌شده برای ۳ سناریو، ۸۲/۴۵ درصد از وضعیت‌ها دارای حالت خوش‌بینانه، ۱۰/۵۲ درصد از حالت‌ها دارای وضعیت ثبات و ۲۱/۰۵ درصد از حالت‌ها دارای وضعیت بدبینانه هستند (جدول ۱۰).

جدول ۱۰ ضرایب، تعداد و درصد هریک از وضعیت‌ها به تفکیک هر سناریو براساس طیف ۳ گانه

S	تعداد وضعیت‌ها			ضرایب وضعیت‌ها			وضعیت مطلوب		
	مطلوب	ایستا	بحرانی	۱	۲	۳	درصد مطلوبیت	میزان امتیاز ایدئال	وضعیت بحرانی
S1	۱۹	۰	۰	۵۷	۰	۰	۵۷	۵۷	درصد شرایط بحرانی
S2	۱۸	۱	۰	۵۴	۱	۰	۹۴/۷۳	۵۷	حداکثر شرایط
S3	۱۰	۵	۴	۳۰	۵	-۱۲	۵۲/۶۳	۵۷	میزان شرایط بحرانی

یاسوج تدوین برنامه‌ی جامع و چشم‌انداز مالی شهرداری شهر یاسوج است. به‌طورکلی، نتایج پژوهش نشان می‌دهد که برنامه‌ی جامع و چشم‌انداز مالی شهرداری مهم‌ترین سند و نقشه‌ی راه، جهت تحقق الگوی توسعه‌ی پایدار منطقه‌ای و ملی شهر یاسوج خواهد بود.

در این میان مطلوب‌ترین سناریوی ساختار منابع درآمد پایدار شهرداری شهر یاسوج، مبتنی بر ۱۹ وضعیت ایده‌آل و مطلوب خواهد بود تا بتواند با تصمیم‌سازی مناسب و اجرای دقیق راهبردها و استراتژی‌های پیش روی، توسعه‌ی پایدار شهری شهر یاسوج را فراهم کند که وضعیت هر یک از پیشران‌ها استخراج شده است. درواقع، هسته و قلب ساختار منابع درآمد پایدار شهرداری شهر



جدول ۱۱ ساختار شبکه‌ای سناریوی شگفت‌انگیز ساختار منابع درآمد پایدار شهرداری شهر یاسوج

تولید و فراوری محصولات باغی: شناخت محصولات پربازده(+2)		مجموعه‌ی بزرگ گل و گیاه: شناسایی برترین نوع کشت گل و گیاه متناسب با شرایط جغرافیایی و اقتصادی(+2)						
تخلفات رانندگی: تخصیص ۲۰ درصد از کل بودجه(+3)		صنایع دستی: برندسازی(+2)		مجموعه‌های کشاورزی شهری: محصولات پربازده(+2)		فراوری محصولات دامی: شناخت محصولات دامی پربازده(+2)		
کاربرهای تجاری- خدماتی: بررسی بازدهی کاربری‌ها(+3)	→	↓	↓	↓	↓	↓	←	بازریافت زباله: شناسایی و راه‌اندازی کارخانه‌های(+3)
مالیات بر ارزش زمین و املاک: وضع قوانین مالیاتی عادلانه(+3)	→	تدوین برنامه‌ی جامع و چشم‌انداز مالی شهرداری: پیش‌بینی منابع درآمدی حاصل از منابع پایدار فعلی و منابع جدید درآمدی (Impact score +47)				←	الگوی یکپارچه مدیریت: تشکیل واحد مدیریت(+4)	
مجموعه‌های توریستی - تفریحی: مکان‌یابی صحیح و بهینه مجتمع(+2)	→	↑	↑	↑	↑	↑	←	مالیات مستقیم: تخصیص ۵ درصد از درآمد(+4)
سرمایه‌گذاری شهرداری از استارت آپ‌ها: به‌کارگیری استارت آپ‌ها و شتاب‌دهنده‌ها و ورود به چرخه‌ی کاری(+2)				سرمایه‌گذاری از شرکت‌های دانش‌بنیان: ورود به چرخه‌ی کاری و درآمدزایی(+4)			شبکه‌ی جامع دکل‌ها: احداث دکل‌ها و آنتن‌های موردنیاز مبتنی بر استانداردها(+2)	
اداره‌ی تشخیص تخصیص درآمد: تجزیه‌وتحلیل ساختار درآمدی پایدار شهرداری و برنامه‌ریزی برای بهبود و اصلاح آن(+3)		BOT: قراردادن کل زمین به سرمایه‌گذار توسط شهرداری(+2)		گیاهان دارویی: ایجاد کارگاه(+2)				

شهرداری‌ها و دهیاری‌ها»، همچنین براساس پتانسیل و استعداد جغرافیایی شهر یاسوج نشان می‌دهد که براساس تدوین برنامه‌ی جامع و چشم‌انداز مالی شهرداری، سه راهبرد کلی در

#### ۴،۴ بحث

نتایج نهایی حاصل از تدوین استراتژی‌های حیاتی جهت شناسایی منابع درآمد پایدار شهرداری شهر یاسوج براساس لایحه‌ی «درآمد پایدار و هزینه‌ی





جهت سرمایه‌گذاری اولویت‌بندی شوند. به‌طورکلی، برنامه‌ی جامع و چشم‌انداز مالی شهرداری مهم‌ترین سند و نقشه‌ی راه، جهت تحقق الگوی توسعه‌ی پایدار منطقه‌ای و ملی شهر یاسوج خواهد بود.

همچنین، پیشنهادهای راهبردی مبتنی بر مدیریت کلان؛ مدیریت محلی شامل مدیریت یکپارچه‌ی شهری، راه‌اندازی اداره تشخیص تخصصی درآمد در شهرداری، مالیات بر ارزش زمین و املاک و افزایش درآمدهای حاصل از قانون مالیات مستقیم به شهرداری است که مطلوب‌ترین راهبرد شامل مدیریت یکپارچه‌ی شهری براساس امتیاز ایده‌ال ۰/۳۸ است.

## ۵ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

تحلیل ساختار درآمدی شهرداری شهر یاسوج از نظر منابع مالی و درآمدی پایدار و غیرپایدار در بین سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۹۴ نشان می‌دهد که منابع درآمدی وصول‌شده‌ی ناپایدار توسط شهرداری شهر یاسوج نسبت به منابع مالی و درآمدی ناپایدار در حال افزایش بوده است. به‌طوری‌که در منابع مالی و درآمدی ناپایدار وصول‌شده‌ی شهرداری یاسوج در طی سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۶، ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ به‌ترتیب برابر با ۳۱/۱۱ درصد، ۵۱/۸۹ درصد، ۴۷/۴۷ درصد، ۴۸/۴۵ درصد و در سال ۱۳۹۸ برابر با ۵۱/۵۸ درصد بوده است. درواقع، می‌توان گفت که در طول سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۹۵ منابع مالی و درآمدی ناپایدار وصول‌شده توسط شهرداری شهر یاسوج نسبت به منابع مالی و درآمدی پایدار وصول‌شده بیشتر بوده و به‌طورکلی از سال ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۸، در مجموع ۴۱/۱۱ درصد از کل درآمدهای شهرداری یاسوج، ناپایدار بوده است. همچنین، نتایج پژوهش نشان می‌دهد وابستگی زیاد شهرداری یاسوج به فروش تراکم جهت تأمین منابع درآمدی یک امر بدیهی است. به‌طوری‌که از سال ۱۳۹۴ تا سال ۱۳۹۸، ۲۳/۸۱ درصد از کل درآمدهای ناپایدار شهرداری شهر یاسوج مربوط به کدهای درآمدی در ارتباط با فروش تراکم بوده است که این امر نشان از وابستگی زیاد

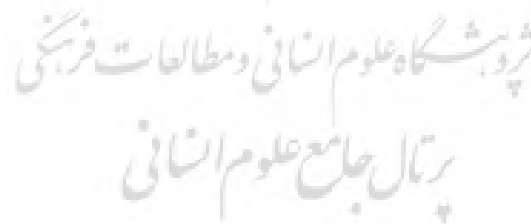
مقیاس‌های متفاوت برای تحقق الگوی توسعه‌ی پایدار درآمدی شهر یاسوج شناسایی شد. در همین راستا، پیشنهادهای راهبردی مبتنی بر مدیریت درون شهرداری در مقیاس اجرایی شهرداری؛ پیشنهادهای راهبردی مبتنی بر مدیریت محلی در مقیاس اجرایی شهرداری و سازمان‌های استانی و پیشنهادهای راهبردی مبتنی بر مدیریت کلان، مدیریت محلی مبتنی بر شهرداری، سازمان‌های منطقه‌ای و سازمان‌های ملی خواهد بود.

در مقیاس اجرایی، شهرداری در ابتدا نیاز به پیاده‌سازی پیشنهادهای راهبردی مبتنی بر مدیریت درون شهرداری براساس تدوین برنامه‌ی جامع و چشم‌انداز مالی شهرداری شهر یاسوج خواهد بود. یکی از مهم‌ترین راه‌ها جهت مدیریت هزینه‌های مالی شهرداری شهر یاسوج، تدوین برنامه‌ی جامع و چشم‌انداز مالی شهرداری شهر یاسوج است. درواقع، سند راهبردی توسعه‌ی شهر باید به‌صورت فرابخشی تهیه شود و آینده‌ی مالی شهر را به‌شکل جامع ترسیم کند. به‌طوری‌که اتصال رهنمودها و پیشنهادهای راهبردی اسناد توسعه‌ی شهری به نظام بودجه‌ریزی سالانه شهرداری از طریق تعریف پروژه‌های سرمایه‌ای و فعالیت‌های مستمر به تفکیک سال‌های برنامه، در برنامه‌ی عملیاتی میان‌مدت و تعیین محل تأمین اعتبار آن‌ها در این سند مورد توجه قرار بگیرد. در سند چشم‌انداز منابع مالی و درآمد شهرداری یاسوج باید در سناریوهای مختلف در راستای ارائه‌ی بهترین عملکرد، پیش‌بینی شود و ضمن پرهیز از آرمان‌گرایی، باید پیشنهادهای قابل‌اجرا در چارچوب محدودیت‌های مالی، اداری و فنی ارائه شود. لذا جهت تدوین برنامه‌ی جامع و چشم‌انداز مالی شهرداری شهر یاسوج، در ابتدا باید به تحلیل وضعیت موجود و وضعیت جغرافیایی شهر و منابع درآمدی شهرداری و سپس به پیش‌بینی منابع درآمدی حاصل از منابع پایدار فعلی و منابع جدید درآمدی پرداخت؛ سپس پروژه‌های محتمل و همچنین تمامی منابع تأمین مالی بالقوه برای پروژه‌ها را شناسایی و درنهایت مهم‌ترین پروژه‌ها



تفکیک اراضی و ساختمانی و درآمد حاصل از ارائه خدمات آموزشی). همچنین، نتایج پژوهش نشان داد که نقشه‌ی راه سناریوهای ساختار منابع درآمد پایدار شهرداری شهر یاسوج جهت تحقق الگوی توسعه‌ی پایدار منطقه‌ای و ملی شهر یاسوج مبتنی بر برنامه‌ی جامع و چشم‌انداز مالی شهرداری یاسوج خواهد بود. در همین راستا، مهم‌ترین الگوریتم‌های خلاق استخراج‌شده از ساختار برنامه‌ی جامع و چشم‌انداز مالی شهرداری یاسوج شامل مدیریت جامع دکل‌ها و آنتن‌ها، مشارکت و سرمایه‌گذاری شهرداری از شرکت‌های دانش‌بنیان و همچنین استارت آپ‌ها، طرح جمع‌آوری نخاله‌های ساختمانی و بازیافت مواد و متعلقات وابسته، احداث مجتمع یا سایت طبیعت‌درمانی سلامت، تولید گل و گیاه در حاشیه‌ی رود بشار و سرمایه‌گذاری در اراضی متعلق به شهرداری مبتنی بر راهبرد BOT مانند احداث پارکینگ طبقاتی، مجمع تجاری و... خواهد بود (جدول ۱۲).

شهرداری یاسوج به فروش تراکم جهت تأمین منابع درآمدی خود دارد. لذا بخش اساسی درآمدزایی شهرداری شهر یاسوج براساس منابع مالی و درآمدی ناپایدار از جمله (تخلفات ساختمانی و ساخت‌وسازهایی غیرقانونی شامل جرائم و تخلفات ساختمانی شهری و غرامت‌ها، جریمه‌ی کمیسیون ماده صد شهرداری، درآمد حاصل از تغییر کاربری‌ها و همچنین جریمه‌ی سد معبر) است. مهم‌ترین منابع پایدار درآمدی شهرداری شهر یاسوج در سال ۱۳۹۸، از ۱۴ ریزکد درآمدی تأمین شده است که مشتمل بر ریزکدهای از این جمله است: (درآمد حاصل از سایر تأسیسات (سی ان جی)، عوارض نوسازی، سهم شهرداری از عوارض سوخت، عوارض ۳٪ حق‌النظاره‌ی مهندسين ناظر ساختمان، عوارض اسناد رسمی ۸٪ حق‌الثبت، درآمد حاصل از فروش و جمع‌آوری زباله، عوارض بر پروانه‌ی کسب و پیشه و حق صدور پروانه، عوارض بر قراردادهای حق آسفالت و لکه‌گیری و ترمیم حفاری‌ها، مال‌الاجاره‌ی ساختمان‌ها و تأسیسات شهرداری، عوارض بر



جدول ۱۲ الگوریتم‌ها و ایده‌های خلاق استخراج‌شده مبتنی بر تدوین برنامه‌ی جامع و چشم‌انداز مالی شهرداری شهر یاسوج

ردیف	راهبرد	مطلوبیت اولویت‌دار	راهکار	امتیاز ایده‌ال	مقیاس اجرایی
۱	پیشنهادهای راهبردی مبتنی بر مدیریت محلی	۰/۳۵	مدیریت جامع دکل‌ها و آنتن‌ها مشارکت و سرمایه‌گذاری شهرداری از شرکت‌های دانش‌بنیان و همچنین استارت آپ‌ها	۰/۲۳ ۰/۱۹	شهرداری، سازمان‌های استانی



۰/۱۶	طرح جمع‌آوری نخاله‌های ساختمانی و بازیافت مواد و متعلقات وابسته		
۰/۱۰	احداث مجتمع یا سایت طبیعت‌درمانی سلامت		
۰/۱۵	تولید گل و گیاه در حاشیه‌ی رود بشار		
۰/۱۷	سرمایه‌گذاری در اراضی متعلق به شهرداری مبتنی بر راهبرد BOT مانند احداث پارکینگ طبقاتی، مجمع تجاری و...		
۰/۱۰۰	تدوین برنامه‌ی جامع و چشم‌انداز مالی شهرداری	۰/۴۰	پیشنهادهای راهبردی مبتنی بر مدیریت درون شهرداری
۰/۳۸	مدیریت یکپارچه‌ی شهری	۰/۲۵	پیشنهادهای راهبردی مبتنی بر مدیریت کلان-مدیریت محلی
۰/۲۷	راه‌اندازی اداره‌ی تشخیص تخصصی درآمد در شهرداری		
۰/۲۵	مالیات بر ارزش زمین و املاک		
۰/۱۰	افزایش درآمدهای حاصل از قانون مالیات مستقیم به شهرداری		

(تخلفات ساختمانی و فروش تراکم، جریمه‌ی کمیسیون ماده صد شهرداری و درآمد حاصل از تغییر کاربری‌ها) است.

همچنین، نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های آلفرد و همکاران (۲۰۱۷) در ارتباط با شهرداری‌های کشور آلمان و یافته‌های چتان ویدی و همکاران (۲۰۱۱) در ارتباط با شهرداری‌های کشور هند، همسو نیست؛ زیرا درآمد شهرداری‌ها در کشور آلمان و هند بیشتر از طریق مالیات (مالیات بر درآمد زمین، مالیات بر درآمد و سایر مالیات‌ها) به دست می‌آید.

بررسی و ارزیابی ارتباط منطقی و محتمل میان مسأله‌ی موردبحث نشان می‌دهد که نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پارسا و همکاران (۱۳۹۰) در ارتباط با شهرداری همدان؛ قنبری و همکاران (۱۳۹۰) در ارتباط با شهرداری تهران؛ مظفری و همکاران (۱۳۹۵) در ارتباط با شهرداری تهران؛ مسگری و همکاران در ارتباط با شهرداری مشهد (۱۳۹۷)، همسو می‌باشد. از این رو، براساس نتایج پژوهش حاضر و پژوهش‌های ذکرشده، وابستگی زیاد شهرداری‌ها به فروش تراکم جهت تأمین منابع درآمدی یک امر بدیهی است و بیشترین بخش اساسی درآمدزایی شهرداری‌ها براساس منابع مالی و درآمدی ناپایدار ازجمله

## منابع

- Alfred, U., & Martin, B. (2017) Effects of the payout system of income taxes to municipalities in Germany, Applied Geography, Vol. 81: 21-31.
- Bianchini, F., & Landry, C. (1994) The creative city, Published by Comedia.

- Akbarpour, M., & Mirzajani, M (2010) Analysis of the performance of new cities in the urban system, Journal of Urban Research and Planning. Volume 1, Number 1: 1-18 (In Persian)



- Planning, Journal of Urban and Regional Analysis, Volume 13, Issue2: 1-32.
- Hosseinihah, H., Dehbannejad, A., & Hosseinihah, H. (2016) Analysis and evaluation of urban neighborhoods using CDS strategy (Case study: Akbarabad neighborhood of Yazd), Tehran. (In Persian)
- Jafari, D., Babakhani, J & Karimi, S. (2013) Assessing the Sustainability of Financial and Revenue Resources of Tehran Municipality, Quarterly Journal of Economics and Urban Management, No. 7: 15-28 (In Persian)
- Kadam, S., Bandyopadhyay, P. (2019) Modelling passenger interaction process (PIP) framework using ISM and MICMAC approach, Journal of Rail Transport Planning & Management 14: 1-15.
- Khalili Manesh, Z. (2015) Presenting income generation strategies from urban events using the creative industry development approach (Case study: Izeh city), M.Sc. Thesis, Faculty of Higher Arts and Entrepreneurship Research, Isfahan University of Arts. (In Persian)
- Landry, C. (2008) the Creative City. Toolkit for Urban Innovators, 2nd. Edition. Published June 28th 2000 by Earthscan Publication, Paperback, P 240.
- Litkoohi, S & Pashazadeh, M. (2020) Indicators of Creative City Explanation in Districts 6 and 8 of Tehran Using AHP Model, Fifth International Conference on
- Chetan, V., & Hitesh, V. (2011) Creative Financing of Urban Infrastructure in India Through Market - based Financing and Public Private Partnership Options. University of Toronto, new Delhi National Institute of Public Finance and Policy New Delhi, No1: 3-7.
- Coletta, C. (2008). Fostering the Creative City, Publisher: CEOS for cities.
- Garcia, P. (2010) Urban sprawl and travel to work: the case of the metropolitan area of Madrid, Journal of transport geography, Vol. 18:197-213.
- Ghorbani, R., & Azimi, M. (2015) Modeling and Ranking of Criteria in Optimal Financing for the Public Sector, Quarterly Journal of Economic Modeling, Year 9, No. 1: 10-31 (In Persian)
- Govinda, M., & Bird, M. (2010) Urban Governance and Finance in India, SSRN Electronic Journal, Volume 20.
- Hosseini, S., Gholipour, Y., & Mozaffari, A. (2017) Analysis of Creative City Indicators and Its Relationship with Sustainable Urban Development (Case Study: Rasht City), Iranian Journal of Architecture and Urban Planning, No. 1: 25-45 (In Persian)
- Hosseinihah, H. (2016) Creative City, a New Approach in Sustainable Development, Fourth Scientific Conference on New Horizons in Geography and Architectural and Urban Planning of Iran, Tehran. 1-15 (In Persian)
- Hosseinihah, H., & Zarrabi, A. (2021) Application of future studies and scenario planning models in earthquake crisis response



- Oria, M., & Marsousi, N. (1400) Analysis and Measurement of Creative City Components in Tabriz, The Second International Conference on New Technologies in Iranian Architectural and Urban Engineering, Sam Iranian Institute, Tehran. 1-18 (In Persian)
- Ortega, A., & Mac, I. (2011) Dsting-off the fie: A review of knowledge on urban ornithology in Latin America, Journal of land cape and Urban Planning, Vol 30: 1-17.
- Sadeghi, L. (2010) Urban Development Strategy Document and its Conformity with Urban Planning System in Iran (Case Study: Sanandaj), M.Sc. Thesis, Isfahan University of Arts. (In Persian)
- Samimi, S., & Mir Hashem. (2011) The Effect of Oil Revenues on the Revenue of Metropolitan Municipalities of Iran, The First Iranian Urban Economy Summit, Mashhad. (In Persian)
- Somayeh, A., Mohammad, G & Golpour, H. (2020) Analysis of the efficiency of Bushehr urban neighborhoods according to the indicators of the creative city, Analysis of the efficiency of Bushehr urban neighborhoods in terms of the indicators of the creative city, National University of Humanities and Development, Payame Noor University, Fars Province, Shiraz. 1-16 (In Persian)
- Tajudeen, I. (2008) JENESYS Program Report, Conference of Urban Community Development Inspired by Culture: The Potential of Creative Cities, Published by The Japan Foundation.
- Interdisciplinary Research in Civil Engineering, Architecture and Urban Management in the 21st Century, University of Science and Technology Cooperation of Municipalities, Tehran. (In Persian)
- Maroofi, S & Keramati, M. (2014) Creative city management using urban entrepreneurship, the first international congress of New Horizon in Architecture and Urban Planning, Tarbiat Modares University, Tehran. (In Persian)
- Mesgari, S., Siddiq, N., & Abdolshah, A. (2015) A Study of Factors Affecting Municipal Revenues and Presenting Appropriate Strategies for Creating Sustainable Income, Geographical Research Quarterly, Volume 33, Number 2.
- Moayed Far, Z., Karimi, N. (2016) Optimization of Ilam Municipality Financing Methods, Urban Economics Quarterly, Volume 1, Number 1. (In Persian)
- Mozaffari, GH., Papli, M., Vosoughi, F., & Hataminejad, H. (2016) Presenting a model for stabilizing the revenue system and financing of municipalities (Case study: Tehran Municipality), Geographical Research Quarterly, Volume 31, Number 4: 10-33 (In Persian)
- Onttoa, J., Luukkanena, J., & Kaivo, J. (2018) Cross-impact analysis of Finnish electricity system with increased renewables: Long-run energy policy challenges in balancing supply and consumption, Energy Policy 118, 504-513.



Vilacortaa, P., Masedosaa, A., & Castellanos, D. (2014) A new fuzzy linguistic approach to qualitative Cross Impact Analysis, Applied Soft Computing 24:19-30.

Zachary, G. (2000) The Global Me: New Cosmopolitans and the Competitive Edge: Picking Globalism's Winners and Losers, Publisher: amazon.

UNESCO. (2007) Creative Cities Network. Retrieved 2017, from UNESCO: <https://en.unesco.org>

Venkatachalam, P. (2005) Innovative Approaches to Municipal Infrastructure Financing a case study on Tamil Nadu, India, Development Studies Institute, London School of Economics and Political Science, London.

